

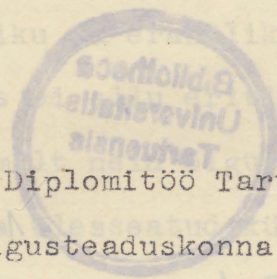
Rahuldav.
14. XI 1937. H. Kadu

Diplomitöö
392377

E. V.
TARTU ÜLİKOOLI
ÕIGUSTEADUSKONN
27. okt. 1937.
№ 128.
TARTU

D. O r g u s s a a r

Omavoliline kasutamine

Diplomitöö Tartu Ülikooli
õigusteaduskonna lõpetamiseks

A. B
7008

Omavoliline kasutamine.

I

1. Omandi, dominiumi ehk proprietasi rakkim koosneb üldiselt levinud õpetuste kohaselt kolmest põhiõigusest: 1/ valdusõigusest, 2/ kasutamisõigusest ja 3/ käsutamisõigusest. Selle kolmikjaotuse võtab omaks ka BES. Nii ütleb III köites pr.707: "Omandiks nimetatakse õigus täielikult omada /ОБЛАДАТЬ/ asja, s.o. õigus seda vallata ja kasutada, kasundada /ИЗВЛЕКАТЬ/ temast igasuguseid eemusi /ВЫГОДЫ/, kasutada teda ja nõuda /ОТЫСКИВАТЬ/ teda, selleks seatud korras, kõrvalisest /ПОСТОРОННЯГО/ valdusest." Edasi räägib sama seadustiku pr.871:

"Omand annab täieliku ja erandliku valdusõiguse asja üle, nii-võrd, kui see õigus ei allu eriti tuvastatud kitsendustele". Vaatleme nüüd lähemalt neid õigusi, kuid piirdume minimaalselt vajalikuga, milleta ülesseatud küsimuse edaspidine käsitlemine ei oleks küllalt põhjendatud.

Prof.I.Tjutrjumovi järgi /Гражданское право II trükk. Tartu 1927.a., lk.166/ "on valdusõigus isiku faktiline suhtlemine varandusega, kusjuures tõrjutakse eemale iga kõrvaline mõjutamine ja vahelesegamine, milles väljendubki just omandiõiguse teostamine". Valdusõigust võib edasi anda ka kõrvalistele isikuile, kuid see ei oleks küll nimetatud õiguse edasandmine puhtal kujul, vaid pigemini omaniku valdusõiguste kasutamise piiramine /ib.op.cit./.

Käsutamisõigus seisab õiguses võõrandada varandust müügi teel, seda kinkida, hüljata jne., luua servituute ja teha igasuguseid muudatusi varanduses. Käsutamisõigus on dünaamilise-

maid omandiõiguse osi ja selle täieliku kaotamise juures jääb omandiõigus asja üle ka ise problemaatiliseks. Käsutamisõigus on sedavõrd orgaaniliselt seotud omandiõiguse olemusega, et see vastandina esimesele o-õ elemendile - valdusõigusele - iseseisvalt, eraldatuna omandiõigusest ei või eksisteerida; keelud ja kuratöriumid varanduse üle on ainult kitsendused varanduse omanikule ta käsutamisõiguses, mitte aga omaniku käsutamisõiguse alienatio kitsamas mõttes /op.cit., lk.167 jj.; samuti prof.D.Grimm - Лекции по догме римского права. Рига 1924.a., lk.183/.

Kasutamisõigus - iga omandiõiguse siht ja olulisemaid elemente - seisab asja tarvitamises oma äranägemise järele, sõltumatult teistest, mingisuguste tarvete rahuldamiseks /jus utendi/. Omanik võib asja kasutada mitte ainult ad usum, vaid ka ad abusum. Omanik võib asja tulu saamise sihiga isiklikult pruukida, kuid võib ka kasutamisõiguse /jus fruendi/ samaks otstarbeks teistele edasi anda, kas tasuta või tasu eest, seda lubab seadus. On asja kasutamisõigus teistele edasi antud - sellega on omaniku kasutamisõigus juba kitsendatud ja omanikul tuleb oma järgnevais toiminguis nolens-volens arvestada kitsenduste tagajärgi, et vältida vastuollu sattumist kriminaalseadustiku paragrahvidega ja hoiduda omandamast omavolilise kasutaja tiitlit. Kuid sellest, s.o. omavolilise kasutamise tagajärgedest KrS seisukohast edaspidi. Nüüd aga vaatleme lühidalt, millised on BES-s need kitsendused, mis piiravad asja omanikku ta kasutamisõigustes.

BES pr.979 räägib üldiselt omandi kitsendustest järgmiselt: "Kitsendus kasutamisõiguses, samuti ka teistes omandiõigustes tuvastatakse kas seadusega, kohtuotsusega või lõpuks erasuvaga, s.o. testamendiga või lepinguga. Selle kitsenduse toime võib ulatuda niihästi teisele isikule mingisuguste asiõiguste

loovutamise pääle kui ka omaniku teatud kasutamisoigustest loobumise või nende kellelegi kasutamiseks andmise pääle". Niisuguseid kasutamisoiguse kitsendusi on BES-s 4 liiki.

I Kitsendused ehituste ja hoonete kasutamisoiguses /pr.pr. 980-994/. Neis paragrahves keelatakse lammutada muinsushooneid, sunnitakse korras hoidma linnas asuvaid maju ja reguleeritakse uute ehituste püstitamist linnas.

II Kitsendused maakruntidel asuvate hoonete ja istanduste /насаждение/ kasutamisoiguses /pr.pr.996-1010/. Naaberkruntidelt ja naaberkruntidele vete kulgemist ja õhuvoolu juurdepääsu viljatuulutamise otstarbeks ei tohi takistada majade ehitamise jne. läbi; teed ja sillad hoitakse korras ja lähem, kuni 20 km, maaomanik peab andma oma metsast palke sildade ehitamiseks ja parandamiseks ja isegi põldudel kive ja kruusa teede tegemiseks ja korrashoiuks; piiril asuvad seinad, tarud, aiad, kraavid ja põllupeenrad, milledega eraldatakse üks maaomand teisest, on naabrite condominium; piiril ja piiri läheduses kasvavate puude, mille oksad ulatuvad üle piiri naabri krundile, kasutamine on piiratud ja metsa piiride märkimine on maaomanikule sunduslik.

III Kitsendused vee kasutamisoiguses /pr.pr.1011-1056/. Tehakse kõigepäält vahet kommunaalvete /meri, Peipsi ja Pihkva järved/ ja eravete vahel ja samuti kommunaal-, laevatavate jõgede ja vähemtähtsate jõgede vahel. Kitsendused ja korraldused on tehtud 1/ laevanduse ja parvetuse huvides; 2/ kalanduse ja pärlide püügi piiramises; 3/ veskite ehitamise ja kasutamise õigustes ja 4/ veejuhtmete reguleerimises.

IV Kitsendused metsa kasutamisoiguses /pr.pr.1057-1062/. Mainitud kitsendused riivavad eriliselt Balti mere saartel asuvate metsaomanike huve, kes ei või metsa raiuda 50 sülla kaugusel

mere äärest; korraldatakse ka abiandmist metsapõlemise kordadel ja reguleeritakse jahipidamise õigust. Lähem metsatulekahjude kustutamise kord ja tulede tegemine metsas on korraldatud Metsaseaduse pr.pr.61-72 /RT Nr.45-1934, art.398/.

On asja kasutamise õigus kellelegi edasi antud, siis võib kasutaja asja kasutada ainult asja otstarbe kohaselt; kuid temal ei ole õigust asja toodete päale, välja arvatud juhtumid, kui see õigus on temale antud asja omaniku poolt ja kui asja kasutamine seisabki asja toodete tarbimises, näiteks heinamaa, viljapuuaia, piimakarja jne. kasutamine. Kasutamise õigus, eraldatuna omandiõigusest ühendab väga tihti asja valdamisega, näit. korteri üürimine jne. Kuid kasutamise õigus võib eksisteerida ka separaatselt, näiteks, kui asja kasutamine seisab ta toodete tarbimises.

BES pr.708 ütleb: "Õigused, mis tekivad omandist /pr.707/, kuigi võivad alluda mitmesugusile kitsendusele, nii erasuva kui ka seaduse järele, kuid kõiki neid kitsendusi tuleb alati tõlgendada nende kõige kitsamas mõistes ja, in dubio, eeldatakse alati täielikku omandi käsutusvõimet". Paragrahvi algus räägib õigustest mitmuses, originaalis "нравд", kuid paragrahvi lõpp, mis piirab paragrahvis ettetoodud kitsendusi õiguste suhtes, mainib ainult ühte õigust ja nimelt - käsutamise õigust. Raske on oletada, et seaduseandja on siin teadlikult teinud viipe ainult käsutamise õigusele ja tahtlikult vaikinud valdus- ja kasutamise õigusest, eeldades, et kellel on täielik käsutusvõime resp. k-õigus, sellel on ka täielik valdus- ja kasutamise võime. Ülalpool aga nägime, et see ei ole alati nii, sest käsutamise õigus ei sisalda alati valdus- ja kasutamise õigust. Sellepärast tuleks nim. paragrahvis lõpp redigeerida nii: "ja, in dubio, eeldatakse ala-

ti täielikku omandi valdust, kasutamise- ja käsutamisevõimet".
See red. oleks loogiliseks järelduseks paragr.algusele ja vastaks rohkem ka ta üldisele tahtele.

Kellel on siis asja kasutamiseõigus? Kõigepäält asja omanikul, kui ta pole ise oma kasutamiseõigust oma suvaga kitsendanud või pole seda teinud seadus. Teiseks seaduslikul valdajal ja kolmandaks isikul, kes on selleks õigustatud seadusega, lepinguga, testamendiga või mõne muu aktiga. Järjekult on seadusevastaseks kasutajaks 1/ iga isik, kelle kasutamine ei põhjene omandiõigusel, valdusõigusel ega kasutamiseõiguse vastavatel tiitlitel ja 2/ omanik või varanduse valdaja, kui ta teostab kasutamist selle isiku huvide vastaselt, kellele kasutusõigus on delegeeritud. Seadusevastase kasutamise tundemärgiks on alati üks ja sama nähe: õiguse puudumine varanduse kasutamise pääle /mitte varanduse enese pääle!/, kas üldse või neis piires, milles kasutamine sünnib. Varanduse omanik, valdaja või kõrvaline isik kasutavad võrdselt seadusevastaselt, kui neil ei ole selleks õigust, ehkki nad kasutavad oma asja või jälle nende kasutamiseõigus on mahult teostatavast õigusest vähem.

Ka meie 1929.a. Kriminaalseadustik /allpool tarvitan kõigjal K.Saarmanni ja K.Matto kommenteeritud 1937.a. väljaannet. Tallinn, 1937.a./ 36.peatükis /pr.pr.586-597/, mille päälkirjaks "Võõra varanduse omavoliline kasutamine", ei tee kusagil vahet nende ülalpool-tähendatud kolme liiki õiguse subjektide vahel. Ta inkrimineerivad paragrahvid algavad kõik kas sõnadega: "süüdlast omavolilises selles ja selles võõra varanduse kasutamises, karistatakse" jne. /pr.pr.586 ja 596/, või: "süüdlast selles, et ta" jne. /pr.pr.587,591,595 ja 595'/, või jälle lihtsalt: "süüdlast" jne. Ükski nimetatud KRS 36.peatüki paragrahvidest ei lahu-

ta süüdivuse gradatsioonides omanikku, valdajat ja kõrvalist isikut üksteisest. Tähendatud kommenteeritud KrS väljaande autorid algavad oma kommentaare ikka lausega: "1. Subjekt: iga isik". /pr.pr.586, 586¹, 587, 588, 589, 591, 592, 593, 595, 595², 596 ja 597/. /op.cit. lk.310-318/.

Milleks ja mis põhjustel olekski tarvis teha vahet karja omaniku isikus, "kes omavoliliselt karjatas võõral maal kariloomi või linde" /KrS pr.595, p.4/ - kas on ta võõras, kõrvaline isik, või on ta maaomanik, kelle maa oli välja renditud ja kelle kariloomad karjatusid väljarenditud maal. Teo subjektiivsed ja objektiivsed tagajärjed on täiesti võrdsed; nii esimesel kui ka teisel juhtumil on meil tegemist võõra varanduse kuritahtliku vägitamisega /ПОСЯГАТЕЛЬСТВО/, mis rikub võõra kasutamisoigust. On siin kuritegevus sarnane - peab ka karistus sarnane olema. "Võrdselt peab karistatama nii seda, kes veab mustust naabermaaomaniku maa peale kui ka seda, kes heidab lõpnuud loomi oma maa peale või majapidamisse, millised on välja renditud kolmandale isikule; arusaadavalt aga ei ole maaomanik süüdi siis, kui ta on endale reserveerinud kasutamisoiguse". /Н.А.Неклюдов - Руководство к особенной части русского уголовного права.СПБ 1876 г. Т.II, lk.29/. Samale seisukohale asub ka N.S.Tagantsev oma kommentaaris: "iseseisvad kasutamisoiguse subjektid on kaitsitud isegi varanduse peremehe ХОЗЯИНА / vastu, kes sellepärast teatavail juhtumil võib olla vastutatav isegi temale kuuluva varanduse omavolilise kasutamise eest, näiteks heinaniitmises oma maa pealt, milline maa oli antud kasutada teisele isikule". /N.S.Tagantsev "Уголовное уложение 22 марта 1903 г." Riias, 1922.a., lk.1357/. Samale seisukohale asus ka end. Vene Senat, kes oma seletustes toonitas, et omavolilise kasutamise küsimuse

lahendamise ei sõltu sugugi omandiõigusest varanduse peale, vaid sellest, kelle faktilises valduses oli see varandus, kui toimus üleastumine, sest omavoliline kasutamine on faktilise valdamise rikkumine, faktilist valdust - ka seadusevastast - kaitseb aga seadus. /Полный свод решений уголовного касс. департамента провительствующаго сената за 1876 г. Издание неофициальное Л.Ротенберга.Екатеринослав 1911г.№331 lk 473/. Selgemalt veel 1874.a. Nr.624: ... ehkki talunikud, keda süüdistati omavolilises heina äravedamises mõisniku aasadelt, väitsid, et heinamaad kuulusid neile, aga mitte kaebajale-mõisnikule, leidis Senat, et talunikkude väide ei või olla kriminaaljälitamise lõpetamise põhjuseks /Op.cit.1874, lk.855 ja 856/.

Sellesse üldiselt levinud konsoneerivasse akordi, mille järele varanduse omanikku võib karistada omavolilise kasutamise eest, kui kasutamisoigus temale enam ei kuulu, tahab I.Foinitski dissoneeriva noodi sisse tuua oma vastupidise väitega.

I.Foinitski oma raamatus "Курс уголовного права. Часть особенная.Посмертное седьмое издание.Петроград,1916" lk.418 räägib, et võõra varanduse omavolilises kasutamises võib olla süüdi iga isik, kellel pole kasutamiseks õigust. Küsimus seisab aga selles, kas võib omanik /Foinitskil "ХОЗЯИН"/ juhul, kui ta oma õigused varanduse peale on loovutanud teisele isikule, olla ka ise süüdi selle varanduse omavolilises kasutamises kriminaalkorras? "Loogiliselt peab see küsimus lahendatama jaatavas mõttes, kuid ei saa eitada võimalust lahendada see küsimus mõnesugustel juhtumitel ka teisiti, nimelt võimaldades kahjukannatajale ainult tsiviilhagi esitamist varanduse omaniku vastu; niisugust lahendamisviisi võib põhjendada äärmise raskusega teha vahet õigustes antud varanduse peale peremehe ja kolmanda isiku vahel, kellele see /varandus D.O./ on loovutatud kasutamiseks,

ja ka sellega, et viimane /s.o. kolmas isik D.O./ tema õiguste rikkumise juures peremehe poolt on /seadusega D.O./ rohkem garanteeritud, sest peremees kordasaadetud kasutamiseга rikub lepingut ja satub mittekasulikkudele tsiviiltagajärgedele. Normaalne varanduslike õiguste kaitsmisviis on tsiviilabinõud, kuna kriminaalabinõud tuvastatakse ainult erandjuhtumite jaoks, kus on tarvis repressiooni kuritegevuse vastu. Edasi põhjendab F. oma väidet veel sellega, et vene seaduseandluses pole selles küsimuses selgust; seaduseandja räägib igal pool ainult "võõrast" varandusest, "võõrast maast" jne., kuid niisuguseks ei või ilmselt tunnistada omaniku enese varandust ja maad /op.cit. lk.419/.

Ei saa salata, et vormiliselt on F-l õigus: "nullum crimen, nulla poena sine lege" ja ka oma loogikas on F. palju järjekindlam kui ta vastased N.Sergejevski, N.Nekljudov ja teised, siia juurde arvatud ka meie Krs-e kommentaatorid K.Saarmann ja K.Matto. Sergejevski oma õpikus / Русское уголовное право. Часть общая. СПб. 1913, lk.38/ just kõigiti põhjendab ülalpool esitatud ladinakeelse aforismi mõtet ja nõuab analoogia tarvitamiseks kriminaalseadustes "erilist seaduse viibet", "kuid niisuguseid viipeid ei leidu üheski seadusekogus" võidutseb ka pateetiliselt. Kuid

oma eriartiklis "Самовольное пользование по русскому действующему праву /Юридическая летопись СПб. 1891, lk.272/ tuleb ta just vastupidisele tulemusele, kui ta tunnistab analoogia põhjal - sest seaduses puudub sõna "СОБСТВЕННОЕ - oma" - ka omaniku võrdselt kolmandale isikule süüdlaseks omavolilises kasutamises.

Meie Krs-e autorid ei ole vältinud seda lünka ja ta kommentaatorid oma loogilistes järeldustes ei ole vabad iseenesega vastuollu sattumistest. Vastavad Krs-e paragrahvid /pr.pr.586-597/ räägivad igal pool ikka ja jälle "võõras metsas", "võõra maa peal", "võõra vallasvara" jne., kuid kusagil ei räägi nad sellest, mis

sünnib siis, kui peremees-omanik, kes oma maa välja rentinud, oma maa pealt, oma vallasvara, või omas metsas, mille ta lepingu põhjal teisele isikule kasutamiseks edasi andis, ilma kasutamise õiguste reservatsioonita enesele, ise seadusevastaseid kasutamise akte toime paneb ...

KrS-e kommentaatorid K.Saarmann ja K.Matto väidavad: "Kriminaalseaduse tõlgendamisel tuleb arvestada ainuüksi seaduse sõnastust /minu sõrendus D.O./, mitte aga seaduse motive või muud nn.seadusandlikku materjali." "Kriminaalseaduste tõlgendamisel võib kasutada kõiki õigusteaduses üldse tarvitataavaid tõlgendamismeetodeid, välja arvatud laiendav tõlgendamine /minu sõrendus D.O./. Samuti ei ole KrS-e süsteemi kohaselt lubatud /süüteo või karistuse/ analoogia rakendamine /op.cit. lk.4, art.30 ja 32/. Nimetatud KrS-e väljaandes lk.310-318 võõra varanduse omavolilise kasutamise paragrahve 586, 586', 589, 592, 593, 595, 595' ja 596 kommenteerides, ütlevad aga autorid ikka lakooniliselt "subjekt: iga isik", mõeldes selle "iga isiku" all /oletatavasti! / ka omanikku, ehkki see expressis verbis esineb ainult kolmes kommentaari tekstis. Nimelt pr.pr.587 ja 588 juurde: "1.Subjekt: iga isik, isegi metsaaluse maa omanik, kui mets kuulus teisele isikule seaduse või lepingu põhjal /näit. ostu-müügilepingu alusel/" ja pr.595² juurde: "1.Subjekt: iga isik, ka vastava maa-ala omanik".

Oleme sattunud nõiaringi: ühelt poolt vastuoksa toimimine oma äsja-väljakuulutatud põhimõtetele - tunnistasime ka maa-ala omaniku süüdivaks, ehkki seadus teda ei nimeta - teiselt poolt aga asudes vastupidisele seisukohale, s.o. ortodoksaalsele, mittelaiendavale tõlgendamisele, seadusest sõna-sõnalisele kinnipidamisele jne. - tuleksime otsusele, et meie KrS-e ülalpool loetletud kaheksa paragrahvi põhjal maa-ala omanik, kelle omandi ka-

sutamise õigus või õigused on loovutatud lepingu põhjal või edasi antud seaduse jõul teisele isikule, ei ole kriminaalkorras vastutatav selle varanduse-omandi omavolilise kasutamise eest, sest neis pr.pr. ei leidu sõna "omanik". Jättes Foinitskile õiguse küsimuse puhtformaalses käsitlemises, asume siiski Sergejevski ja meie KrS-e kommentaaride "otstarbest pühitsetud" seisukohtadele, lootes, et meie seaduseandlus selle puhtvormilise lünga kunagi parandab ja tunnistab süüdlaseks ka peremehe-omani-ku väljudes puht-käibehuvideest, sest vastasel korral lendaks enamik meie rendi-üürivahekordadest uperkuuti, kui neid vahekor-
di tagaks ainult "tsiviilvahekord".

2. Mis on siis võõra varanduse omavoliline kasutamine?

S.V.Posnõšev oma kursuses "ОСОБЕННАЯ ЧАСТЬ РУССКАГО УГОЛОВНАГО ПРАВА" /2.väljaanne, Moskvast, 1909.a./ lk.300, pr.112 räägib: "Võõra varanduse omavolilist kasutamist võib defineerida kui peremehe tarbimisõiguse teostamist ehk varanduse kasundamist isiku poolt, kellel selleks pole õigust. Selle olulisteks tunnusteks on: 1/ seadusevastasus, õiguse puudumine antud vahekorra kasutamise peale ja 2/ kavesus / УМЫШЛЕННОСТЬ /. Posnõševi definitsioon ei rahulda meid, see on liiga laia ulatusega ja võib hõlmata palju rohkem /ja mitut liiki/ süütegusid, kui seda on võõra varanduse omavolilise kasutamise liiki süüteod. Näiteks "peremehe tarbimisõiguse teostamise" alla võime paigutada ka varguse teel saadud varanduse tarbimise, mille omandamisviis aga teadmata, omastatud varanduse edasiandmise /KrS pr.581/ jne.; "varanduse kasundamise alla isiku poolt, kellel selleks pole õigust" KrS pr.584 ettenähtud "privilegeeritud esemete valmistamist kui ka sääraselt valmistatud esemete tarvitamist" jne. Need kuriteod ja üleastumised on aga igauks omaette üksused eri süü-

tegude liigist ega kuulu võõra varanduse omavolilise kasutamise liigi alla. Ka P. poolt näidatud võõra varanduse omavolilise kasutamise tundemärkide määritlemisega - "seadusevastasuse" ja "kavesusega" - ei saa nõustuda, sest kuipalju on siis süütegusid, mis oleksid seadusepärased ja kavesuseta?

N.A.Nekljudov väidab, et "võõra varanduse omavolilise kasutamise all" В СОБСТВЕННОМ СМЫСЛЕ mõeldakse võõra kinnisvara eemuste kasutamist või võõra vallasvara kasutamist ilma nende omaniku loata" /op.cit. lk.15/. Leides aga ise, et see definitioon ei ole purgiv, seletab N. edasi, et kaasaegsed seaduseandlused ei kaitse mitte ainult omandit kõrvaliste isikute vägitamise eest, vaid allutavad ka omaniku isikliku omandi erikitsenduste alla, millised on tingitud kas ühiskondlikest või riiklikest huvidest. Ühes sellega laiendatakse ka omavolilise kasutamise mõistet ja selle alla ei arvata mitte ainult võõra varanduse omavolilist kasutamist, vaid ka oma varanduse kasutamine, mis ei ole kooskõlas seaduse poolt tuvastatud reeglitega /op.cit. sama lk./. See N. seletus on, nagu allpool näeme, kooskõlas ka meie KRS-e tõlgendamise ja kohaldamisega.

I.Foinitski ei anna võõra varanduse omavolilisele kasutamisele kategoorilist definitiooni, vaid viipab, et "omavolilist kasutamist võib määrandada /МОЖЕТ БЫТЬ ОПРЕДЕЛЕНО; sõrendus minu D.O./, kui karistatavat peremehe vahekordade tahtlikku teostamist isiku poolt varanduse suhtes, kellel selleks ei ole õigust, oma isiklikkude tarvete rahuldamiseks või vastavate eemuste kasundamiseks" /op.cit. lk.418/. F. definitioon, nagu Posnõševi omagi ei ole leidnud üldist tunnustamist oma liiga laia ulatuse pärast. N.D.Sergejevski algab oma ülalpool tsiteeritud eriartiklit nii: "igapäevane elukäive annab avara paiga võõra

varanduse vägitamiste eritüübile, mis ei sisalda eneses ei võõra varanduse ärastamist, omastamist ega ta raiskamist, hävitamist ja rikkumist ega, lõpuks, pettusega soetamist. See on, niinimetatud omavoliline varanduse kasutamine või temast igasuguste eemuste seadusevastane kasundamine, selle hulgas ka mõnesugusteks vajadusteks või hädadeks tarbimine". Üldiselt ei defineerita eitamiste läbi, kuigi S. pakub ülaltoodud tsitaadi teises lauses ka otsese definitsiooni, teeb ta seda kahjuks väga üldistes sõnades: "või temast igasuguste eemuste seadusevastane kasundamine". Ja sellepärast tuleb ka S. katse määritleda, mis on võõra varanduse omavoliline kasutamine, kõrvale heita. Nii peame sine ira et studio konstateerima, et vene kriminalistliku juriidilise kirjanduse ja teaduse silmapaistvamad esindajad ei ole suutnud anda üldiselt tunnustatud definitsiooni võõra varanduse omavolilisele kasutamisele.

Tugenedes Fr.v.Liszt'i kriminaalõiguse õpikule, võime ülal- esitatud väidet - üldtunnustatud võõra varanduse omavolilise kasutamise definitsiooni puudumist laiendada ka saksa juriidilisele kirjandusele. "Ajaloolise arengu jooksul on varguse /ja - vähemalt osalt - omastamise/ mõistest eraldunud terve rida iseseisvaid süütegusid. Tehnilisil kaalutlusil on nad kogutud siia kokku ja liigitatud varguse juurde, kuigi eraldivaadelduina nad võinuksid omada teise koha eriosa süsteemis. Sellepärast peab veel kord alla kriipsutama, et meil on siin tegemist iseseisvate süütegudega, millede suhtes ülalpool varguse kohta lausutu ei ole tingimusteta kohaldatav". /Fr.v.Liszt. Учебник уголовного права. Особенная часть. Перевод Ф. Ельятевича. Москва 1905, lk.151/.

Edasi seletab L., et rooma õigus on kohelnud furtum usus't kui furtumit, vastupidisele seisukohale olla asunud aga keskaegne

germaani õigus, mis lugenud vargusega suguluses olevaid süütegusid eriliiki kuuluvaiks süütegudeks, näit. võõra lootsiku tarvitamine, võõra maa harimine jne. "Teadus ja üldõiguse praktika taandus aga tihti rooma õiguse vaadete seisukohale. Kuid mida kaugemale arenes kaasaegne mõiste vargusest, seda vähem mahtus tema alla kasutamise omamine, sest selles viimases puudub täielikult sihtlus omastada asi. See asjaolu tõukas paljuid partikulaarseid kriminaalseaduseandlusi, näit. Saksi, looma kasutamise omamise kohta iseseisva kriminaalkaristuse" /op.cit., id.pag./. End.vene ja meie Krs on võõra varanduse omavolilise kasutamise paigutanud ühe peatüki alla, saksa seaduseandlus on nad aga pillanud laiali mitmesse peatükki, mistõttu väljavaated võõra varanduse omavolilise kasutamise üldmõiste väljatöötamiseks veel rohkem vähenevad.

N.S.Tagantsev nimetab omavolilist võõra varanduse kasutamist furtum usus sulgudes. /N.S.Tagantsev op.cit. lk.1355/. Rida viiskuus allapoole ütleb ta: "Üldist kriminaaljuriidilist mõistet, mis hõlmaks kõik võõra varanduse omavolilise kasutamise juhtumid, mis oleks sarnane ärastamise /похищение/ ja omastamise terminitele, seadus ei tunne, tarvitades seda väljendit ainult kui liigi nimetust tema poolt hõlmatava terve rea üksikute süütegude äratähendamiseks. Igaüks neist /süütegudest D.O./ moodustab omaette iseseisva kriminaal-juriidilise mõiste, mida piirab seadus eriti temasse puutuva määranguga. Kuid neil kõigil on ka ühiseid jooni, mis peituvad nende objektiivses loomuses, nimelt varandusliku kahju olemis /наличность/ ja omaduses, mis tekitatakse teoga ja osalt ka subjektiivses loomuses, nimelt süüdlase tahte juhtimises". Samuti ka P.P.Pustoroslev /"Русское уголовное право", особенная часть. Tartus 1913.a. lk.273/ kriipsutab alla, et seaduste kogud ei anna võõra varanduse omavolilise kasutamise üld-

mõistet, "kuid kasuistlikult näevad ette palju kuritegusi ja ülestumisi, mis loogiliselt käivad selle üldmõiste alla".

Ka meie 1929.a. KRS ei anna vööra varanduse omavolilise kasutamise üldmõistet. 36.peatükis, mis püüab hõlmata vööra varanduse omavolilise kasutamise mõiste alla käivaid süütegusid, ei leia meie kusagilt definitsiooni selle kohta, mis on vööra varanduse omavoliline kasutamine. Paragrahvid pajatavad: "Süüdlast omavolilises kala- või muus püügis vööra maa peal, vööras metsas või vöörais vetes, karistatakse /pr.586/"; "süüdlast jahipidamises vööras jahipiirkonnas jne. /pr.586'/" ; "süüdlast selles, et ta: 1/ omavoliliselt raius puid vööras metsas etc./pr.587/" ja ikka samas kasuistlikus vaimus edasi, otsekui oleks võimalik pulbitseva elu kõiki omavolilisi vööra varanduse kasutamise juhtumeid ette näha.

3. Meil ei õnnestunud fikseerida vööra varanduse omavolilise kasutamise süüteo üldmõistet, kuid vööra varanduse omavolilise kasutamise süüteo subjekti suhtes lepisime kokku, ehkki reservatsiooniga de lege ferenda suhtes, et vööra varanduse omavolilise kasutamise süüteo subjektiks võib olla iga süüdiv isik ja expressis verbis "ka varanduse omanik, kelle varanduse kasutamisoigused on lepinguga loovutatud või seaduse põhjal üle läinud teisele isikule". Vööra varanduse omavolilise kasutamise süüteo objektiks võivad olla nii kinnis- kui ka vallasvarad /Foinitski ja t./.

KRS pr.586 ütleb, et "süüdlast omavolilises kala- või muus püügis vööra maa peal, vööras metsas või vöörais vetes karistatakse" etc.; pr.587: "süüdlast selles, et ta: 1/ omavoliliselt raius puid vööras metsas" etc.; pr.597 aga ütleb: "Isikut, kes toimetab vööra vallasvara panti" etc. Vastavalt kommenteerib neid paragrahve originaalis ka N.S.Tagantsev. "Varanduste erisuse kohaselt,

mis olid omavolilise kasutamise objektiks, jaguneb viimane kahte gruppi, ja nimelt: 1/ kinnisvara kasutamiseks ja 2/ vallasvara kasutamiseks" /op.cit. lk.1355/. Tähtis on, et omavolilise kasutamise objektid-varad kuuluksid kellegi era-, ühis- või kommunaalomandisse: "Süüdlast omavolilises kala- või muus püügis vööra maa peal, vööras metsas või vöörais vetes" etc. Res nullius'ed, kes elutsevad vabus vetes, vaba maa peal või vabas metsas, ei saa olla vööra varanduse omavolilise kasutamise objektideks, samuti ei saa olla vööra varanduse omavolilise kasutamise objektiks omaniku oma varandus, kui selle varanduse kasutamise õigus ei ole loovutatud lepinguga või üle antud seaduse põhjal teisele isikule. Lõpuks ei saa vööra varanduse omavolilise kasutamise objektiks olla ka "vöörad varandused", kui nende kasutamise õigused on loovutatud kasutajale peremehe poolt lepinguga või kui kasutaja on need õigused omandanud seaduse põhjal. Vööra varanduse omavolilise kasutamise süüteo ja sellega suguluses olevate süütegude piiritlemisest allpool.

Foinitski määratluse järgi on vööra varanduse omavolilise kasutamise objektiks "vööras konkreetselt piiristatud varandus, kuivõrd see on varanduslike eemuste kasutamise allikaks" /op.cit. lk.419/. Järelikult see konkreetselt piiristatud vööras varandus ei ole mitte ise omas substantsis, tervikus vööra varanduse omavolilise kasutamise süüteo objektiks, vaid ainult niivõrd, kuivõrd see võib olla eemuste kasutamise allikaks. On see piir omavoliliselt ületatud, siis on meil juba tegemist teist liiki süütegudega, ehkki vööra varanduse omavolilise kasutamise väga ligidases suguluses olevatega. Omandi kasutamine, mis muutub asja tarbimiseks või asja hävitamiseks, on juba riisumine või vööra varanduse rikkumine. Ka ei ole vööra varanduse kasutamine see,

kui omanik nõustus kasutamise või jälle kasutamise nõusolek saadi kuritahtlikkude abinõudega /dolus, vi/, vaid need on juba kelmus või väljapressimine. Kokkuvõttes ütleb F.: "Vaatluse all olevad teod suunatakse konkreetselt varandusliku eemuse saamisele, mis kahjukannataja kaotab seadusevastaselt" /op.cit. lk.419/.

Jälle mitte küllalt tabav definitsioon, mis nõuab lisaseletusi ja täiendusi ja, nagu allpool näeme, ei hõlma ta objekti olulisi tundemärke, s.o. süüteo objekti iseseisvuseta olelut ja looduseandide olma. Eemus, mille saab varandusest omavoliline kasutaja, seisneb kasutaja oma tarvete rahuldamises ilma edasiloojutamise õigusega /erand vallasvara kohta Krs pr.597/ ja vilja kasutamises. Vilja kohta maksabki üldreegel, et võõra varanduse omavolilise kasutamise objektiks võib olla ainult niisugune vilja, mis ei või eksisteerida iseseisvalt, lahus põhivarandusest ega moodustata enesest iseseisvat asja. Foinitski ütleb: "Võõra varanduse omavolilise kasutamise objektiks ei või olla võõra väärtpaberi kupongi eraldamine; võõra lehma lüpsmine, võõra sigeme /приплод/ riisumine ja neile sarnased juhtumid, milliseid tuleb lahendada üldiste reeglite põhjal, mis räägivad võõra varanduse omastamisest ja riisumisest" /op.cit. lk.420/. Samas toonis räägivad ka meie Krs-e kommentaatorid K.Saarmann ja K.Matto, kui nad pr.595 p.9. seletavad: "Teokoosseisu kuuluvad kaks iseloomustavat asjaolu: 1/ et noppimine või korjamine sünniks tähtsusetu määralt /faktiküsimus/ ja 2/ et nopiti või korjati kohe äratarvitamiseks, kuigi mitte teo kordasaatmise kohal; seega ei kuulu siia noppimine või korjamine müügiks /olgu tähtsusetul määralt/, kuid on ükskõik, kas äratarvitaja oli noppija või korjaja ise või mõni teine isik /või isegi loom/, kuid noppimine või korjamine ei või sündida kasusaamise sihil" /op.cit. lk.317/.

mist. Krs 36.peatükis tähendatud süüteod oma suures enamikus on kõik nõndanimetatud põllu- ja metsasüüteod. Iseloomustava tunde- märgina eksisteerib nende süütegude objektide juures nõue, et l/ süüteo objekt peab olema vaba inimeste kätetööst, kultuuri-saavu- tused ei tohi teda puudutada ega piirata: jahiloomad ei tohi olla okupeeritud; kalad ei või elutseda tiigis ega olla võrkudesse püütud; puud - raiutud /küll aga võivad olla "tuulemurtud"puud!;/ metsmarjad ja seened korjatud; mättad, kivid, liiv ja savi mitte välja kaevatud jne.; /Muuseas on nim. K.Saarmanni ja K.Matto Krs 1937.a. väljaandes sattunud eksitav /õiendamata!./ trüki- viga pr.595 teksti teise punkti lõppu; see trükiviga võib moonu- tada terve punkti ja käesoleva küsimuse mõiste. Trükitud on: "või muid väljakaevatud asju" - peab aga olema: "või muid väljakaeva- tavaid asju" /op.cit. lk.316 ja RT Nr.56, 1929.a. lk.755/_/ ja 2/ objektide paljus. Objektide tõelist arvu ei tea ega tunne nende peremeeski, sest see on füüsiliselt täiesti võimatu. Ükski metsa- omanik koos arvurikka teenijaskonnaga suurimatest pingutustest hoolimata ei või teada, kui suur on arvudes ta metsade-rabade aastane marjasaak, kui palju sigineb sügisel seeni, kui palju kive on ta põldudel ja põldudes ja kui suur on see arv, millega võiks üles tähendada tema omandi liivaterade hulka ja kalade ar- vu ta vetes. Ka objektide koosseis pole püsiv, sest palju marju ja seeni mädaneb ja kõduneb, palju liivateri kannab tuul teadma- ta kuhu laiali või toob uusi teri juurde. Tabavalt võrdleb Neklju- dov võõra varanduse omavolilise kasutamise objekte varguse omade- ga: "Varguse objektiks on alati püsiv asi, niiütelda mõõdetud ja kaalutud, piiristatud oma kvaliteedis ja kvantiteedis; asi on tun- tud ta omanikule kõigis ta peenustes kui üksus ta varandusest. Sellepärast /Vns D.O./ 145.paragrahvi märkus "не вл. вана крарца " tähendab omavolilist kasutamist või niisuguse varanduse omasta-

mist, mis, olles kinnistatud /oma D.O./ arvukuses maa külge kui looduseand, ei võimalda maaomanikule seda arvudes kindlaks teha ja mille juures on täiesti ükskõik, kas see omastamine on toimunud avalikult või salaja, näit. öösel." /N.op.cit. lk.31/.

Metsa- ja põllusüütegude nimistus puuduvad veel õhk ja päikesevalgus, v.v.o.k. süüteo objektidena, kuid vesi on juba teataval määral omastatud: me tunneme territoriaalvett, siseveekogusid, "võõrast vett", keeldu jääd murda ülemiste järvelt jne. Oli aga siiski aeg, kus ülalpool-loetletud põllu- ja metsa-süütegude objektide tarvitamine ei olnud piiratud ei tsiviil- ega kriminaalõiguse paragrahvidega. Inimkond nägi neis objektides ainult looduse ande, millede tarvitamise õigus kuulus kõigile või mitte kellelegi, ja kulges enne palju aega kui juristid neid keeruliste paragrahvidega suutsid siduda maa külge, teha nad maapinnast sõltuvaks ja anda nad maa-ala peremehele eraomandina käsutada ja kasutada. Veel käesoleval ajal ei tunnista osa meie maarahvast oma juriidilise südametunnistusega marjade või seente korjamist võõralt maalt /peremehe keelu vastu!/, kalade püüki võõraist vetest, küttemist võõras metsas jne. võõra varanduse omavoliliseks kasutamiseks, seda vähem veel varguseks või mõneks muuks sarnaseks süüteks.¹⁾ Sellest ongi tingitud süüteod sui generis, mida nimetatakse võõra varanduse omavoliliseks kasutamiseks, aga mitte varguseks, omastamiseks, raiskamiseks, hävitamiseks, rikkumiseks või pettusega omandamiseks /Sergejevski/; rahvaste ajaloolised juriidilised tõekspidamised on need tegurid, mis vajutasid neile süütegudele peale neid nii iseloomustava pitseri. Need erinevad sõsarsüütegudest mitmeti: neis süütegudes ei nähta mitte asjade eneste valduse ja kasutamise rikkumist, vaid asjade kui maasaaduste ja eemuste allikate valdamise ja kasutamise rikkeid /Foi-

1). Si, mets ja naine, need on ikra maailma järealt!" (Eva Kippel, "Suure mütajaal" lk 232)

nitski/; neis süütegudes puudub täielikult sihtlus omastada enesele asi /Liszt/; neis süütegudes on kõige väiksem oht ühiskonnale, kinnisvara kasutamine hõlmab igasugust omandiõiguste rikkumisteta eemuste kasundamist liikumata varandusest ja tekitades varanduslikku kahju, ei riku vööra varanduse omavoliline kasutamine siiski omandiõigust varanduse enda peale; sellepöolest ta lähebki lahku süütegudest, millede objektiks on varandus in corpore või õigused asja peale /Tagantsev/; nende süütegude objektid peavad vabad olema inimeste kätetööst ja kultuuri-saavutuste mõjust; nende süütegude objektide arv pole püsiv, vaid on muutuv ja teadmata isegi omanikule /Nekljudov/ jne. On aga need looduseannid kord juba kellegi poolt okupeeritud või maa küljest eraldatud või on rikutud mõned teised ülalpool-loetletud tingimused, siis kuuluvad nende omandiõiguse rikkumise süüteod üldiste vallastvara riisumise ja omastamise paragrahvide alla, ja pehmendatud karistusmäärused, mis olid tingitud vööra varanduse omavolilise kasutamise süütegude sui generis iseloomust, ei ole nende suhtes enam kohaldatavad. Kalapüük vööras järves on vööra varanduse omavoliline kasutamine, kuid kalade väljavõtmine ja äraviimine vöörast võrgust või mõrrast on vargus; liiva kaevamine ja äravedamine vöörast põllupinnast on vööra varanduse omavoliline kasutamine - liiva võtmine vöörast liivahunnikust või kastist aga vargus jne.

Ajalooline vaade metsa- ja põllusüütegude kohta ei ole jätnud mõjutamata nn. quasi- põllu- ja metsasüütegude kvalifikatsiooni. Kvaasi- põllu- ja metsasüütegude objektid ei ole enam puhtal kujul looduseannid, nende küljes on juba inimeste kätetööd ja kultuuri: vili ja hein on külvatud ülesharitud pinnale või heinamaa parisse minek ära hoitud regulaarse heinateoga, ilupuud ja

ilupõõsad, mida ei tohi täkkida ega nende oksid murda - on kas istutatud, põetud või pigemini kultuurilise huvi - ilutunde objektideks. Kuid KrS kvalifitseerib neid siiski kui võõra varanduse omavolilist kasutamist /v.KrS pr.pr.595, p.5, p.6 ja p.9; 595' ja 596/, ja karistused nende süütegude eest on võrdlemisi pehmed, kas rahatrahv kuni kolmesaja kroonini või arest mitte üle kolme kuu.

Vaadeldud võõra varanduse omavolilise kasutamise objektid kuuluvad kõik kinnisvara objektide liiki. Võõra vallasvara omavolilise kasutamise objektideks võivad olla igasugused võõra vallasvara esemed, ja kasutamine ise seisab eemuste kasutamises neist isiku poolt, kellel selleks ei ole õigust; näit. võõrasse peeglistesse vaatamine, võõra raadio kuulamine, võõra pildi ilu nautimine, võõra raamatu lugemine, võõra hobusega sõitmine etc. Üldreeglina ei kuulu nende võõra vallasvara objektide omavoliline kasutamine kriminaal-juriidiliste tagajärgede alla ja ainult erandina on osa neist kaitstud kriminaalkorras. Meie KrS pr.597 tunnustab niisugusteks kriminaalkorras kaitstud vallasvara-objektideks ainult neid võõra vallasvara esemeid, mis on antud panti või hoiule /professionaalse! / pandipidaja kätte; kõigil teistel juhtumitel kuuluvad võõra vallasvara objektide omavolilise kasutamise tagajärjed tsiviilõiguslikule lahendamisele.

4. Kasutamine peab olema 1/ omavoliline, nagu me sellest juba oleme rääkinud. Kuid milles seisab just omavoliline kasutamine, seda kordame veel plastilise tsitaadiga Tagantsevi kommentaaridest. Omavolilises kasutamises "eeldatakse: 1/ et süüalune ei oma õigust kasutada käesolevat varandust, täielikult või selles ulatuses, milles ta kasutab; tegelik või ainult heausuliselt eeldatav kasutamissoigus eemaldab ta omavoli; 2/ et kasutamine

seejuures teostatakse ilma isiku või ta voliniku loata, kellele süüaluse teades kuulub varanduse kasutamisoigus. Harilikult on niisuguse loa puudumine omavolilise kasutamise küllaldaseks tõenduseks, mispärast süüalune peab õigeksmõistva kohtuotsuse saamiseks tõestama vastupidise olukorra ja nimelt seda, et temale oli lubatud kasutada käesolevat varandust; kuid 3/ mõned kasutamise liigid, nende majanduslikult väikese tähtsuse tõttu, eeldatakse üldiselt lubatuiks, jättes siiski varanduse peremehele või mõnele teisele isikule, kellele kuulub õigus seda kasutada, võimu erikorraldusega ära keelata nende kasutamine; neil juhtumel /näit. omavolilise seente korjamise juures/ kasutamine muutub omavoliliseks ainult niisuguse erikeelu olemi juures, millega tuvastatakse ka lubatavuse piirid. Niisuguse keelu väljendusviisid võivad arusaadavalt olla kõrgemal määral mitmekesised ja neid tuleb tunnistada otstarbekohaseks, kui aga ainult süüalusele keeld nende läbi oli teatavaks tehtud; nii kõlbavad selleks otstarbeks: läbikäigu- ja läbisõidu-keelu pealkirjad; selleks kaevatud kraavikesed; väljakuulutatud korraldused, et seente korjamine ilma raha ettemaksmiseta on keelatud jne. Keelu olemasolu ja selle teada-olemine süüalusele peavad olema tõestatud" /Tagantsev. op.cit. lk.1358/.

Omavoli asetatakse suhtesse kasutamisoiguse subjektiga. Kuid võib aga juhtuda, et kasutamisoiguse subjekti loast ei piisa kasutamise justus titulus'eks ja et peale kasutamisoiguse subjekti loa on veel tarvilik ühiskonna luba; näit. maapõues peituvate mineraalvarade kasutamiseks äriliseks otstarbeks on tarvilik peale vastava maa-ala omaniku loa, kui mäetööstust kaivatsetakse rajada elumajade, majapidamise või vabrikuhoonete all olevale või hoonete juurde kuuluvale maale ja õuemaale, ka

riiklik luba /KrS pr.595², Mäeseadus pr.52, RT Nr.92 - 1932.a., art.714/ ja legaalseks jahipidamiseks võõral maa-alal on tarvis peale maaomaniku loa ka jahipiirkonna kinnitamine ja registreerimine vastava omavalitsuse poolt, kelle administratiivpiires asuvad jahipiirkonda moodustavad maa-alad ja veekogud ning nimelise jahitunnistuse ammutamine, mida annab samuti vastav omavalitsus /Jahiseadus pr.1.; pr.14 kolmas lõige; pr.35 ja pr.36 RT Nr.45 - 1934.a., art.399/. Seaduseandja ei kaitse siin enam mitte ainult eraomandust, vaid peab silmas ka ühiskonna üldhuvet. Lõpuks on võimalikud juhtumid, kus süüteo koosseisu moodustab mõlemate, nii ühiskonna kui ka eraomaniku loa puudumine kasutamiseks. Siduda aga neid kahte momenti üheks süüteoks ja näha ühiskondliku loa puudumises veel süüdi suurendavat asjaolu oleks põhjendatud ainult siis, kui need momendid oleksid ühe süüteo orgaanilised osad - kuid seda nad ei ole. Nad võivad küll eksisteerida koos, kuid võivad eksisteerida ka lahus ega sõltu vähemalgi määral üksteisest, ja sellepärast on õigem neid arutada ka lahus, sest mõlemate, s.o. era-maa-ala omaniku loa ja ühiskondliku sanktsiooni puudumise momendi objektid on täiesti iseseisvad ja erinevad /Tagantsev/.

Peale omavoli momendi peab võõra varanduse omavoliline kasutamine sisaldama veel 2/ tahtluse momendi. Kas aga ka ettevaatamatus on karistatav, selles lähevad kommentaatorite vaated lahku. Tagantsev ütleb lakooniliselt: "ettevaatamatus ei ole karistatav /op.cit. lk.1358, lõige 15/". Foinitski seletab natuke pikemalt: "ettevaatamatu võõra varanduse kasutamine võib olla ainult tsiviilkahjutasunõude, mitte aga kriminaalvastutuse aluseks /op.cit. lk. 421/". Meie KrS-e kommentaatorid Saarmann ja Matto on varustanud rea 36.peatüki paragrahve märkusega: "Süü: tahtlus või ettevaatamatus /pr.pr.586', 590', 593 ja 597/". Kuid esimese mainitud pa-

ragrahvi kommentaar on varustatud täiendusega sulgudes: "viimane /s.o. ettevaatamatus D.O./ vaieldav" ja viimasena mainitud paragrahvi kommentaar vähe pikema täiendusega samuti sulgudes: "Viimane on sisuliselt väga vaieldav" /op.cit. lk.318/. Teo tahtlus käesoleval juhul koosneb kahest põhielemendist: teadvusest ja tahtest. Esimene neist elementidest eeldab, et süüalune võõra varanduse omavolilises kasutamises peab teadma, et temale ei kuulu õigus kasutada võõrast varandust, või veel enam - ta teab isegi, et ta teostab varanduse kasutamist omaniku tahte ja isegi keelu vastu /seente ja marjade korjamine/. Teine element - tahe eeldab, et süüalusel-kasutajal on soov teostada võõra varanduse kohta õigust, mis ei kuulu temale, vaid varanduse omanikule. Varanduse omaniku õiguste teostamine eeldab üldse eemuste saamist kasutamistegevusest, mis võib väljenduda kasvõi ilupuude ja põõsaste täkkimises, koorimises ja okste murdmises või metsa raiumises, mistõttu süüaluse soov tekitada varanduse omanikule ainelist kahju võib olla kas otsene või kaudne. Ühes sellega peab süüalusel olema tahe saada seadusevastaselt oma valdusse võõra varanduse päraldised, arvata need kasvõi ajutiselt oma majanduslikku käibesse või kasundada neist eemust, milleks on õigus ainult varanduse omanikul. Ainelise kahju kvantum pole tähtis, see võib olla isegi niisugune, mida ei ole võimalik rahasse ümber arvata; tähtis on, et ainealine kahju üldse sünniks. Ja Sergejevskil on õigus, kui ta oma eriartiklis võõra varanduse omavolilise valdamise üle naeruvääristab end. vene seaduseandluse katset määrata kindlaks kahju minimaalne suurus poolšškale või 1/4-kopikale, nagu kohtul tõesti oleks võimalik määrata kindlaks niisugust väärtust üksikute asjade või nende osade kohta.

Foinitski /op.cit. lk.421/ ja meie KrS-e kommentaatorite

/KRS pr.587 komm.p.5/ arvates pole tähtis võõra varanduse omavolilise kasutamise siht, kuid Tagantsev väidab põhjendatult, et võõra varanduse omavolilise kasutamise sihil on siiski tähtsus. Oletame, et võõra varanduse omavoliline kasutamine teostatakse omaniku huvide paremaks kaitsmiseks või varanduslike eemuste tagajärjerikkamaks kasundamiseks temale; - arusaadavalt langeb niisugusel korral ära süüdivus võõra varanduse omavolilises kasutamises, sest meil on siin tegemist negotiorum gestio'ga, aga mitte võõra varanduse omavolilise kasutamisega, mille sihiks on alati sui lucri causa ja vara omaniku õiguste suhtes fraudandi animo.

5. Teo koosseis on teostatud sellest momendist, kui süüalune asus omavoliliselt peremehe õiguste realiseerimisele, s.o. teatud eemuste kasundamisele võõrast varandusest, näiteks: ilmus vastavate riistadega kalapüügile; asus ostetud metsa raiuma enne kirjalikku raieloa kättesaamist või raius pärast raieloa tähen-datud tähtaega; viibis püssiga väljaspool avalikuks liiklemiseks tarvitata-vaid teid võõral maa-alal või veekogudel jne.

Katse on üksmeelselt kõikide kommentaatorite poolt tunnista-tud mittekaristatavaks.

II

1. Võõra varanduse omavoliline kasutamine võib väljenduda väga mitmesugustes vormides. N.D.Sergejevski oma eriartiklis "Omavoliline kasutamine" /Юридическая летопись 1891.а., I köide, lk.274/ jagab kõik võõra varanduse omavolilise kasutamise juhtu-mid 6 gruppi. Tema jaotuse järgi kuulub esimesse gruppi elemen-taarseim võõra varanduse omavolilise kasutamise vorm, s.o. oma tarviduste lihtne rahuldamine võõra vallasasja abil ilma, et see asi ise ära tarvitataks, ta osad eraldataks või ta hinda vähen-

dataks. Näiteks keegi, kel puudub täielikult animus rem sibi habendi, võtab vööra vihmavarju ja kasutab seda vihma kaitseks tänaval, ratsutab või sõidab vööral hobusel, paneb selga vööra palitu, kammib juukseid vööra kammiga jne.

Teise gruppi kuuluvad esimestele sarnased vööra varanduse omavolilise kasutamise juhtumid, kuid juba vööra kinnisvara suhtes: minek või sõit üle vööra maa-ala, mingi esemete mahapanek vööra maa peale jne. Kõigil neil esimesse kahte gruppi kuuluvail vööra varanduse omavolilise kasutamise juhtumeil on oma kindel tunnus: puudub täiesti vööra varanduse igasugune kadum, mistõttu puudub ka igasugune alus tsiviilhagiks.

Kolmandasse gruppi kuuluvad niisugused vööra varanduse omavolilise kasutamise juhtumid, kus kasutaja tarvitab oma nõuete rahuldamiseks, selles hulgas ka vahenditu tarbimiseks, tähtsuseta osa vöörast asendatavast asjast. Näiteks keegi, kellel selleks puudub õigus, suitsetas ära vööra paberossi, võttis mõne tuletiku, kirjutas vöörale paberiribale vööra tindiga kirja, sõi ära tükikese heeringat jne.

Neljandasse gruppi kuulub vööra vallasvara saaduste omavoliline kasutamine: vööra lehma lüpsmine, vööra lamba niitmine, vööra hobuse sabast jõhvide kitkumine jne.

Viiendasse gruppi kuulub jälle vööra kinnisvara viljade ja päraldiste kasutamine: seente ja marjade korjamine vööras metsas, metsa raiumine, loomade karjatamine vööral aasal /viljad/, küttimine ja kalastamine vööras metsas ja vetel /päraldised/ jne.

Lõpuks kuuendasse gruppi kuulub vööra vaimuvara omavoliline kasutamine: vööra kirjandusliku või kunstiteose kirjastamine, vööra näidendi lavastamine jne.

S. väidab, et neisse 6 gruppi on mahutatavad kõik end. vene

resp. ka eesti seaduseandluse poolt karistatavaks tunnistatud võõra varanduse omavolilise kasutamise juhtumid. Süütegude nimistut sirvides võime sealt leida ka selliseid süütegusid, mis on väga sarnased võõra varanduse omavolilise kasutamisega ja neid võib endale kergesti kujutleda kui võõra varanduse omavolilist eemuste kasundamist. Need oleksid tehingute sõlmimised selleks mitteõigustatud isikute poolt võõra varanduse peale, näiteks: võõra varanduse pantimine, rentimine, müümine jne. Siin ei lange aga tehingu raskus mitte omaniku õigustele; säärastel tehingutel pole omaniku õigustele mingit juriidilist mõju ja omaniku varandus ei kannata selle all mingisugust kadumit, - vaid tehingu raskus suunatakse isiku vastu, keda tahetakse tõmmata tehingusse ja kellel ei ole õiget ettekujutust tehingu tagajärgedest. Ja sellepärast seaduseandlused on toimunud täitsa õigesti, kui nad ei ole mahutanud viimaseid süütegusid võõra varanduse omavolilise kasutamise süütegude liiki, vaid on neid kvalifitseerinud üldiste petmiste paragrahvidega või erivormelitega, mis samuti põlvnevad petmiste perest.

Niisugune on siis see avar ja värviküllane pilt võõra varanduse omavolilisest kasutamisest. Ülalpool-loetletud teod, kui need on suunatud omaniku tahte vastu, - on seadusevastased teod, sest nad rikuvad omaniku erandlikku isandusõigust asjade peale, millest rääkisime käesoleva kirjutuse alguses. Ja peremees võib - vastavalt tegude seadusevastasusele - teha vastavaid järeldusi: ta võib tarvitada hädakaitset, esitada interdicta recuperandae possessionis, nõuda asjade tagastamist ja tehtud kahjude heastamist. Cura võib aga ipso jure neid tegusid karistada, kui nendele süütegudele on KrS-es nuhtlused ette nähtud.

Kellelgi ei või olla kahtlust selles, et peremehel on õi-
või karistamine võõral asjal, võõra natsa relatsioonide jne. sial-

gus jõuga - hädakaitse korras vastu astuda igaihele, kes tahab ta lehma lüpsata ja et temal on õigus esitada kahjutasuhagi isiku vastu, kes omavoliliselt kasutas tema hobust, kuna ta ise oli sunnitud autoga sõitma. Need õigused on peremehel vaatamata sellele, kas käesolev süütegu on kriminaalkorras karistatav või mitte.

Sisuliselt on kõigil neil võõra varanduse omavolilise kasutamise süütegudel see iseärasus, et nad väga kergesti muutuvad teisteks varanduslikeks vägitamise sõsarsüütegudeks või ühtuvad nendega täiesti. Nii esimese ja teise grupi süüteod olmastiku vähese muutumisel muutuvad ise kergesti võõra varanduse hävitamise ja rikkumise tegudeks. Tähtis on neis süütegudes alati kvantiteet kasutamise mahtuvuse küsimus. Kes näiteks riietub ainult üks kord võõraste ülikonda, see silmnähtavalt ei kannu seda ülikonda ära, kuid kes korduvalt riietub samasse ülikonda, see kindlasti vähendab ülikonna väärtust, sest kulumise-pidamise tunnused ei jää peitu. Aasapinnale ei jää kuival ajal tähelepandavaid jälgi, kui sealt kord üle sõita või minna; korduvate käikude või sõitude puhul vesisel ajal jäävad aga jäljed järele: talutatud hein või sügavad roopad aasapinnas. Sama tarvitamise kvantumi printsiibi põhjal muutuvad ka kolmanda grupi teod kergesti võõra varanduse riisumiseks: kes ei võta mitte pabeririba, vaid terve raamatu, on juba süüdi mitte võõra varanduse omavolilises kasutamises, vaid võõra varanduse riisumises; samuti kes ei söö mitte üht suutäit roast, vaid terve roa, on süüdi varguses. Neljanda ja viienda grupi teod - viljade ja päraldiste kasutamine - omavad komplitseeritud tagajärgi, ühest küljest on neis võõra varanduse rikkumise elemente, teisest küljest muutuvad nad aga kergesti riisumiseks. Nii võõra lamba niitmine, heinategemine või karjatamine võõral aasal, võõra metsa raiumine jne. sisal-

davad paratamatult eneses ka võõra varanduse rikkumist - ühtuvad sellega. On aga peremees ise või keegi tema käsul lamba niitnud, heina ära teinud või samad puud juba maha raiunud - ja keegi on nüüd villa, heina või puud ära viinud, siis ei ole meil enam tegemist võõra varanduse omavolilise kasutamisega, vaid juba vargusega.

36. peatükki Kuues grupp - võõra vaimuvara kasutamine, ei oma tagajärgedes komplikatsioone. Vaimuvaradel on ainult neile omane spetsiifiline juriidiline iseloom ja, olles seadusevastaste vägitamiste objektiks, moodustavad täiesti sui generis süütegude liigi, millele võõra varanduse omavolilise kasutamise seaduse vormelid ei ole kuidagi viisi kohandatavad. Ehkki need süüteod kuuluvad sisult võõra varanduse omavolilise kasutamise süütegude liiki, omavad nad omati sedavõrd drastilisi iseärasusi, et seaduseandjad harilikult eraldavad nad täiesti iseseisvasse liiki. Sellist eraldamist tunneb ka meie KrS, mille peatükk 35 kannab pealkirja: "Süüteod autoriõiguste ja ainuõiguste vastu".

Ülalpool-esitytatud Sergejevski võõra varanduse omavolilise kasutamise süütegude huvitav liigitus on kahjuks jäänud ainult teoreetiliseks mõttemõlgutuseks. End. vene УГОЛОВНОЕ УЛОЖЕНИЕ autorid ei ole seda liigitust omaks võtnud: mainitud seadustikus ei leia meie S. liigituse süsteemi ja sellepärast kehtib VNS-e kasuistlik vaim ka UNS-es edasi. Samuti on olnud ka meie KrS-e autorid kurdid S. õpetusele, sest oli ju kergem tõlkida УГОЛОВНОЕ УЛОЖЕНИЕ 36.peatükk, ehkki vigadega, nagu allpool näeme, kui luua oma teoreetiliselt läbimõeldud ja läbitöötatud uus süsteem. KrS 36.peatüki kasuistlik loetelu jätab nii mõnegi "moodsa" võõra varanduse omavolilise kasutamise nähte lahtiseks ja vaieldavaks. Näiteks: kas on võõra raadio /teisest korterist läbi seinat/ omavoliline kuulamine süütegu või mitte? Jaataval korral - kes

Või: kas järele, mis Chitani õigused seavad?

on kahjukannataja: kas raadioaparaadi omanik, kes on omandanud raadioaparaadi ja maksab raadiomakse, või Riigi Ringhääling kui monopolist raadioaparaatide kasutamise õiguse andmises ja saatekava levitamises jne.? Muidugi võib ka võõra raadio omavolilist kuulamist, " путем толкования ", nagu armastavad väljendada meie kohtunikud, viia ühe või teise paragrahvi alla, kuid KrS 36.peatükis kindla süsteemi ja abstraktsete mõistete tarvitamisel oluks see ja muud sarnased lüngad välditavad.

2. Võõra varanduse omavolilise kasutaja isiklik süüteokorras on äärmiselt väike, sellepärast kehtib kõikjal ja ka meie KrS usus, et võõra varanduse omavolilise kasutamise süüteo põhjustavad üldreeglina tsiviilõigusliku vahekorra. Ja kui mõned neist süütegudest kutsuvad esile suhteliselt suuri õigusliku korra võnkeid, siis KrS nuhtleb neid kui erandeid ja annab oma normes purgiva nimistu neile süütegudele. Kordame veel kord, et meie KrS-es puudub võõra varanduse omavolilise kasutamise üldmõiste, nagu me sealt võime leida süüteo, varguse ja rikkumise mõisted, ja sellest ongi tingitud selles esinev kasuistlik süütegude nimistu. Foinitski väidab, et võõra varanduse omavolilise kasutamise süüteo, kui üldreegli erandid kuuluvad kitsendavale tõlgendamisele.

Nagu me ülalpool juba tähendasime, pole Sergejevski võõra varanduse omavolilise kasutamise süütegude liigitussüsteem meie KrS-e poolt omaks võetud, kuid siiski võib temas leida järgmise võõra varanduse omavolilise kasutamise süütegude liigitamisjärjekorra. Kõigepealt: 1/ küttimine ja kalastamine /pr.pr.586 ja 586'/; 2/ metsasüüteo /pr.pr.587-594/; 3/ maasaaduste omavoliline kasutamine /pr.pr.595, 595', 596/; 4/ maapõuevarade omavoliline kasutamine /pr.595²/ ja 5/ vallasvara karistatav omavolili-

ne kasutamine /pr.597/. Kui nimetame esitatud järjekorrast esimese 4 liigi süüteod süütegudeks kinnisvara vastu, siis võime rahuldustundega nentida, et võõraste kinnisvarade omavolilise kasutamise süüteod on leidnud karistusmääre suhteliselt heldel käel; seaduse määrangud on arvurikkad ja süütegude nimistu küllaldaselt kasuistlik. Kuid võõra vallasvara /5.liik/ karistatav omavoliline kasutamine on äärmuseni piiratud üheainsa alaga - professionaalse pantimise või hoiulevõtmise nimetamisega, kuid sellest pikemalt arutluse lõpus.

3. Omavoliline küttimine ja kalastamine. Foinitski defineerib omavolilist küttimist ja kalastamist järgmiselt: "Omavoliline küttimine on süüalusele mittekuuluva küttimisõiguse teostamine võõral maa-alal, aga omavoliline kalastamine on omavoliline küttimine veevaldkonnas /F. op.cit. lk.423/. F. definitsiooniga ei saa leppida, sest see ei vii meid põrmugi lähemale küttimisküsimuse sisule: ehkki ta räägib, et küttimine on küttimisõiguse teostamine, ta ei selgita meile seejuures ometi millegaagi, milles seisab siis see "mõistet selgitav" küttimisõigus ise. Definitsiooni teise poole kohta, milles räägitakse kalastamisest, teeme vastava märkuse kalastamisküsimuse selgitamisel. Meie Jahiseadus püüab küll lahendada küsimust rohkem sisuliselt, kuid satub seejuures loetelusse ja upub kasuaalsüsteemi karidel: "Jahipidamiseks loetakse tegevus, mille sihiks on jahiloomade surmamine, tabamine, püüdmine või jälitamine. Jahipidamiseks loetakse ka veel: 1/ väljaspool avalikuks liiklemiseks tarvitata vaid teid võõral maa-alal või veekogul, samuti pr.2 esimeses lõikes tähen- datud rajoones viibimine püssiga, jahiloomade püügiriistadega või jahikoeraga, kui isik, kes seal viibinud, ei suuda tõendada, et ta sealviibimine oli tingitud ametkohuste täitmisest või muust

mõjuvast põhjusest; 2/ võõralt maa-alalt või veekogult, samuti pr.2 esimeses lõikes tähendatud rajoonest jahiloomade loata äraajamine" /Jahiseadus pr.4/.

Kuni E.V. rajamiseni oli E.V. praegusel territooriumil küttemisõigus - Lääne Euroopa feodaalvahekordade mõjul - valitseva seisuse, s.o. mõisaomanike prerogatiiviks. Jahipidamise õigus Baltikumis oli seotud maa-alaga, kui see õigus selle /s. t. maa-ala/ läbi kandus edasi maaomaniku isikuile, kelledeks olid rõhuvas enamikus balti sakslased /BES pr.552/. Talupojaseisus, ostes mõisnikelt maad, ei omandanud koos sellega jahioigust. BES pr.883 märkus tähendab resoluutselt: "Liivimaal, talumaa müümise juures, kuni eraseaduse väljaandmiseni Balti Kubermangude jaoks, ei siirdu jahioigus ostjale, välja arvatud juhtum, kui müüdav maatükk liidetakse teise rüütlimõisa külge". Erdmanni arvates võiks küsimuse lahendada ka teisiti: "Küsimus, kas endine talumaa omanik säilitab enesele jahipidamise õiguse oleks õigem lahendada eitavas mõttes, sest Liivi- ja Eestimaa ei ole jahioigus mitte rüütlimõisate maaõigus, vaid on maaomandi päraldis, järelkult maa müümisega kustub endisel omanikul ka jahioigus müüdü krundil, kui ta aga ei ole enesele spetsiaalselt seda õigust välja kaubelnud. Peale selle võib talumaa omanik oma erand-omandiõiguse põhjal keelata käimise oma maal. /Свод гражданских узаконений губерний Прибалтийских. Издание неофициальное В.Буковского. Рига¹⁹¹⁴ г. lk.378/. See Erdmanni küsimuse õiglane lahendus jäi aga vagaks sooviks, sest tegelikult ei küsinud mõisnikud kunagi, kas on see mõisa või talumaa, vaid tallasid ühtmoodi heina ja vilja nii omadel aasadel ja nurmedel kui ka talupoegade heinamaadel ja põldudel. BES pr.pr.724, 1061 ja 1062 loetletud maaomaniku õigused - ta-

kistada omavolilist jahipidamist omal maa-alal ja m. kuulusid
 tegelikult ainult mõisnikele, ja et ka taluperemehed oleksid
 neid õigusi tegelikult kasutanud, on vähe usutav. Ka end. vene
 3.veebruari 1892.a. jahiseadus ei kaotanud BES pr.883 märkuse
 kitsendusi, millised jäid kehtima ka peale mainitud seaduse
 jõusseastumist. Ehkki end.vene Põllumajanduse seaduse kättimisasjandust
 käsitlev II osa pehendas Baltikumis keskaegseid feodaalvahekor-
 di /jahiõigus kuulutati kõigil talumaadel ühe valla piires mitte
 üksikute taluperemeeste, vaid terve kogukonna omandiks./, ei ol-
 nud kättimine enne E.V. aegu eestlastele nende omadel maa-aladel
 mitte tuluallikaks ja Vabameeste meelelahutuseks, vaid kasu ja
 lõbu sai jahiasjandusest ainult privilegileeritud seisus, s.o. mõi-
 saomanikud. Teiste sõnadega - eestlased olid oma maa-aladel te-
 gelikult kättimistuludest ja -lõbudest peaaegu täielikult kõrval-
 datud. Kuivõrd tugevasti olid feodaalkorra jäänused juurdunud
 Baltikumis, näitab juba see asjaolu, et 1905.aastal mitmel pool
 Liivi- ja Eestimaaal sattus poliitiliste mässajate nimekirja eri-
 ti palju just salakütte, kellel tegelikult oli küll kõige vähem
 suhteid poliitikaga ja mässuga Vene riigi ja Baltikumi feodaal-
 korra vastu. Kuid ometi kustutati nende Eesti poegade - salaküt-
 tide ürgne kättimisiha kohalikkude mõisnikkude eestkostmisel ja
 käsul vene soldatite poolt nikeldatud tinatükikesega. E.V. loomisega ei paranenud kohe jahiasjandus, sest "pä-
 rast maailmasõda oli omavoliline jahipidamine ja röövkättimine
 kohutavalt levinud. Kuna röövkütid ei tunnusta kaitseageu ega
 seaduses ettenähtud jahipidamise piiramist, langeb suur hulk ja-
 hiloomi ja -linde nende saagiks". /Vab.Val.seletuskiri Jahisea-
 duse juurde/. Põllutöoministerium asus küll juba 1924.a. järk-
 järgult ajakohaste jahiseaduste väljatöötamisele, kuid olukord

ei paranenud enne "Jahiseaduse" avaldamist Riigivanema poolt dekreedina 16.mail 1934.a. /RT Nr.45 - 1934.a., art.399/. Seni kehtinud Põllumajanduse seaduse peapuudused seisid selles, et see ei võimaldanud jahipidamise korraldamist üleriiklikus ulatuses nii, et jaht olnuks tuluallikaks rahvale ja riigile. Ka ei võimaldanud nimetatud seadus järjekindlat jahiloomade-lindude kaitse teostamist, mistõttu nende arv Eestis aasta-aastalt kahanes, hoolimata kõigist jõupingutustest ja abinõudest, mis Põllutööministeerium nende kaitseks ette on võtnud /Vab.Val.seletuskirjast Jahiseaduse juurde/. Kõigiti stabiilse ja ajakohase õigusliku korra jahiasjanduses saame lõplikult ülalmainitud Jahiseaduse ja 1929.a. KRS-e kehtima hakkamisega 1935.a.

KRS novell pr.586¹ keelab jahipidamise ilma jahipiirkonna kasutaja kirjaliku loata võõras jahipiirkonnas ja samuti loata jahipidamise riigile kuuluvail maa-aladel või veekogudel, samuti ka jahipidamise jahipiirkonda mittekuuluvail võõral eramaa-alal või veekogul, olgugi omaniku loal, ähvardades üleastujat karistusega-arestiga mitte üle ühe kuu või rahatrahviga mitte üle saja krooni.

Subjekt on siin isik, kellel puudub küttimisluba kõnesolevas jahipiirkonnas, vaatamata sellele, kas temal on üldine kogukondlik küttimisluba või mitte. Viimasel juhtumil teda võidakse vastutusele võtta ainult loata küttimise eest üldse, kui puudub kahjukannataja kaebus. On aga ka kahjukannataja esitanud kaebuse, siis arutatakse asja süütegude võistluse reeglite järel. Maaomanik, mitte jahipiirkonna omanik-kasutaja, võib omal maa-alal ainult jahipiirkonna kasutaja jahikülalisena tasuta ja kirjaliku jahiloa põhjal küttida. Jahipiirkonna kasutaja kirjaliku loa puudumisel vastutab ta võrdselt kolmandate isikutega võõra varanduse oma-

volilises kasutamises /Jahiseadus pr.21/. Küsimus jahioiguse olemi kohta lahendatakse igal erijuhtumil tsiviilseaduste järgi, arvestades eeskätt vastavaid Jahiseaduse paragrahve.

Nimetatud novelli redaktsioon pole täpne kui ta ütleb: "jahipiirkonna kasutaja /minu sõrendus D.O./ kirjaliku loata". Selle redaktsiooni vastu ei saaks ainult siis väielda, kui maaomanik ise ei tohiks olla jahipiirkonna moodustajaks. Jahiseadus seda ei keela; järelikult ega siis maaomanik veel seeläbi, et ta ise omast ühte tükki kuuluvast /mitte vähemast kui 150 ha! / maa-alast moodustas jahipiirkonna, ei kaota oma peremeheõigusi ega muutu selle oma maa peale moodustatud jahipiirkonna kasutajaks. Ta oli peremees oma maa-alal ja jahioigustes /Jahiseadus pr.1/ ja jääb selleks ka edasi, vaatamata sellele, et ta endale sinna moodustas jahipiirkonna. Sellepärast olnuks parem redigeerida see novelli lause nii: "jahipiirkonna omaniku või kasutaja loata". Jahiseaduse paragrahv 21 teebki seda nii.

Tegevuse objektiks on vööra kinnisvara kasutamine, mis seisab õiguses vallutada okupeerimata metsikult elutsevaid loomi ja linde, s.o. jahiloomi. Millised metsloomad ja -linnud on jahiloomad, sellele küsimusele annab meile vastuse Jahiseaduse pr.3., loetledes kasuaalselt kõik Eesti Vabariigi territooriumil metsikult elutsevad loomad ja linnud, kes kõlbavad jahiloomadeks. Jahiloomade okupatsiooni küsimusel on küttimise olma tõestamisel esmajärguline tähtsus, mis tuleb lahendada iga juhtumi eriolude kohaselt. Okupeeritud metsloom või -lind, ükskõik kas okupatsioon toimus seaduslikul või ebaseaduslikul teel - ei ole enam /omavolilise/ küttimise objekt, s.o. mitte vööra varanduse omavolilise kasutamise, vaid varguse objekt. Okupat-

siooni kindlaks tundemärgiks on alati metslooma või linnu esialgse vabaduse kaotamine: lind sattus püünisesse, loom lõksu jne. Vabadusse pääsmisega kaob okupatsioon ja metslind või -loom on jälle küttemisobjekt.

Teiseks tähtsaks asjaoluks küttemise juures on nõue, et kütitaks niisuguseid jahiloomi, kellede laskmine või püüdmine on seadusega lubatud. Meie Jahiseaduse pr.22 tunneb terve rea niisuguseid jahiloomi, kellede peale jahipidamine on keelatud, näiteks: põder ühes vasikaga; hirv ja metskits ühes talledega; metssiga koos pörsastega; lendav orav poegadeaga; emamõtus jne.

Siis on veel kitsendusi laskmise aegades: sokku võib lasta ainult 1.juulist - 15.septembrini, isamõtust 1.apr. - 15.maini; jänest ²15.okt. - ^{1 märts}15.jaan. jne. Jahiseaduse viis paragrahvi ühes alajaotustega /pr.pr.22-24,27 ja 28/ räägivad kõik jahipidamise kitsendustest aja, loomade ja jahipidamise viiside suhtes. Pr.pr. 25 ja 26 aga lubavad kaitsealusteks tunnistamata kahjulikkude jahiloomade hävitamist igasuguste abinõudega, välja arvatud mürk, mille tarvitamiseks peab olema eriluba.

Omavolilise küttemise tegevus seisab süüalusele mittekuuluva jahiõiguse teostamises võõral maa-alal või võõras jahipiirkonnas; ka väikseimgi selle õiguse teostamine on juba küttemine, sellest hoolimata, kas süüalune jõudis vallutada jahiobjekti või mitte. Küllalt on sellest, kui süüalune ilmus võõrale maa-alale või võõrasse jahipiirkonda püssiga, püügiriistadega või jahikoeraga, loata ära peletas jahiloomi võõrast jahipiirkonnast, hävitas linupesti, viis neist ära mune jne. Katse pole karistatav.

Küttemisel riigile kuuluvail maa-aladel või veekogudel on tarvilik peale üldise kogukonna poolt antava jahiloa ka veel erijahiluba, mille annab välja Põllutööministeeriumi Metsade Peava-

litsus. Kogukonna poolt väljaantava jahiloaga võib küttida ainult omas jahipiirkonnas või külalisena jahipiirkonna omaniku või kasutaja tasuta kirjalikul loal viimase jahipiirkonnas.

Kordame, et teo koosseis teostub hetkel, millal süüalune ilmub vastavate püünistega, riistadega või püssiga võõrale maa-alale või veekogule - jahilooma okupeerimine pole selleks tarviline. Kahjukannatajale on ükskõik, kas süüalune-salakuütt rikkus tema õigust jahilooma okupeerimiseks jahilooma okupatsiooniga või peletas ta jahilooma ära tema maa-alalt, kahjutasunõude õigus jääb temale igal juhul.

Süüaluse tegevus peab olema omavoliline, teadlikult ja tahtlikult tema poolt ette võetud ja suunatud teise isiku jahioiguste rikkumisele. Omavoli koosneb siin kahest elemendist: esiteks seadusevastasusest ja teiseks kavesusest. Küttimine on seadusevastane kui ta toimub võõral maa-alal, kus süüalusel puudub õigus küttida. Luba selleks võib saada maa-ala omanikelt, eramaa-aladele eraisikuilt - vastavalt maaomanikelt, riigi maa-aladele Põhiseaduse Peavalitsuselt. Üldreeglina jahiluba renditakse välja kirjaliku loa põhjal jahipiirkonna moodustamiseks. Jahipiirkonna suuruse alammäär on 150 ha ja jahipiirkond registreeritakse kohaliku omavalitsuse poolt Jahiseaduses ettenähtud vormis vähemalt kuueks aastaks. Kui eramaa-ala omanik tahab oma maa-alal küttida, siis on ta kohustatud üldistel alustel registreerima oma jahipiirkonna /alammäär 150 ha./ kohaliku omavalitsuse juures /Jahiseaduse teostamise määrus pr.3/. Ühekordseteks küttimisteks võib kasutada jahipiirkonna omaniku või kasutaja tasuta ja kirjalikku jahikülalisluba, või riigi maa-aladel Põhiseaduse Peavalitsuse poolt antavaid tasulisi lubasid, näit. soku, mõtuse jne. laskmiseks. Peale nende maa-ala omanike lubade

peab igal mittesalakütil olema veel oma jahipiirkonnas küttimeks kohaliku omavalitsuse luba-tunnistus ja riigimetsades Põmini Metsade Peavalitsuse luba. Nende lubade-tunnistuste kirjallikud vormid on Jahiseaduse teostamise määrustes ette nähtud.

Mis puutub omavoli teise elementi, s.o. kavesusse, siis nõuab see, et omavoliline kütmine peab sündima teadlikult seadusevastaselt, kusjuures süüalune peab otsekohe tahtma sooritada neid tegusid, mida ta teeb, sest ettevaatamatus ei ole karistatav. KrS ei näe ette, et peale selle peab salakütil olema veel eritahe sünnitada maa-ala omanikule kahju või omandada enesele küttemisest materiaalselt eemust.

Kalanduse ja kalastamise korraldamine Eesti omapäraste olude kohaselt on E.V. vanemaid seadusandlikke üritusi; ta alguse leiame Toitlusministeeriumi 1919.a. määrustes, "mille järelle sai tegelikult käidud ja ka kohtud määrasid nende järelle karistusi" /V.V.seletuskiri Kalapüügiseaduse juurde/. "Et kalandust edendada ja röövpüüki kõrvaldada, selleks on Kalapüügiseaduse 15-a. väljatöötamise vältel /1919.a.-1934.a./ arvesse võetud kõigi saadaval olevate eriteadlaste ja asjatundjate näpunäiteid ja oskusi Eestis, Soomes ja mujal ning võrdlusmaterjalina tarvitatud teiste meririikide sellekohaseid seadusi" /op.cit./. Paralleelselt uue Kalapüügiseaduse väljatöötamisega on muudetud ka BES-e vastavaid paragrahve omandi kohta, kuna osa neist kehtib muutmata kujul /Kalapüügiseadus pr.28,29 ja t./. KrS pr.586 kohaldamisel ei pääse me mööda Kalapüügiseadusest. Et aga käesoleva kirjutuse piirid ei luba igakülgselt mainitud seaduse juures peatuda, sest meie Kalapüügiseadus koos Põmini poolt viieteistkümnel /!./ korral 10 a. kulgemisel antud "määrustega kalapüügi korraldamiseks" on väga raskesti painutatav üldraamistikku

ja lõpuks on Kalapüügiseaduse ajaloolisel arenemisel väga palju ühist meie Jahiseadusega, - siis piirdume siin ainult viibetega Kalapüügiseaduse olelule, kust tarbe korral võib leida vajaminevaid selgitusi, põhjendusi ja määrameid.

Redakt KRS ei anna kalapüügi üldmõistet, vaid pr.586 keelab rahatrahvi ähvardusel kuni 25 kr. omavolilise kala- või muu püügi võõra maa peal, võõras metsas või võõrais vetes. Ülalpool tõime Foinitski kalapüügi definitsiooni seoses küttimise vaatlemisega, mille järgi "omavoliline kalastamine on omavoliline küttimine veevaldkonnas". Raske on nõustuda F. definitsiooniga. Näiteks ka naaritsa ja saarma küttimine sünnib ju veevaldkonnas, kuid vaevalt leidub kütte, kes nimetaksid nende püüdmist kalastamiseks ja ka meie Jahiseaduse pr.3 tunneb naaritsat ja saarmast jahi-, aga mitte kalastamisloomadena.

Omavolilise kalastamise süüteo subjektiks on iga isik, kellel ei ole püügiõigust vastavas kohas ja ajal, kuna süüteobjektiks pr.586 esialgse redaktsiooni ja seaduseandja arvatava tahte järele võivad olla okupeerimata kalad, vähid, kaanid, korallid, pärlid jne. Pr.586 novelli juurdeloomisega eraldati esialgsest paragrahvi esimese lõike tekstist ainult üks sõna "jahipidamises" /s.o. jahiasjandus./, jättes muu osa paragrahvi esimesest lõikest muutmata. Pr.586 algtekst on järgmine: "Süüdlast omavolilises jahipidamises, kala- või muus püügis võõra maa peal, võõras metsas või võõrais vetes karistatakse" jne. /RT Nr.56, 1929.a. lk.753/; paragrahvi algteksti lõpp, mis järgnes sanktsiooni-osalale ja käsitas ainult jahiasjandust, jäi pärast novelli loomist ülearuseks - ja seepärast ka kustutati. Paragrahvi järelejäänud kehtiv osa evib aga praegu äärmiselt õnnetu redaktsiooni, mille järele võib arvata, et meil Eestis elutsevad monstrumid-kalad,

kes jalutavad või kisklevad "võõra maa peal" või pesitsevad "võõras metsas" ja keda säält ei tohi omavoliliselt püüda. Õnneks Eestis sääraseid maal ja metsas elutsevaid koletisi ei leidu, ja sellepärast tuleks nimet. paragrahvile anda sünnis ja korrektne redaktsioon ja tulevikus sellistest mehaanilistest manipulatsioonidest hoiduda novellide juurdeloomisel, sest vastasel korral võiks meie "paranduste paranduse muutmise" paragrahvide renomee veelgi langeda.

Kui aga mingisuguste veekogude /näit. Ülemiste järv, Viljandi järv jne./ või kalaliikide kohta /lõhed, angerjad jne./ on kehtimas erimäärused kalade suuruse, püügiabinõude või koha suhtes, siis arutatakse süütegusid nende määruste vastu eksijate suhtes ka nende määruste kohaselt /1933.a. Kalapüügiseadus ühes järgnevate muudatustega/.

Omavolilise kalapüügi tegu peab sündima võõrais vetes ja omavoliliselt. On aga kellelgi vastavad - kas kirjalikud või suulised - load, langeb süüdivus ära. Teo koosseis on teostunud momendist, millal süüalune ilmus vastavate kalapüügiriistadega kalastamisele, vaatamata sellele, kas ta on jõudnud midagi juba kinni püüda või mitte. On aga kalad kas peremehe enese või kellegi kolmanda isiku poolt kinni püütud mõrda, noota, õnge otsa jne., siis kvalifitseeritakse nende haaret kui vägitamist võõra varanduse in corpore vastu, s.o. kui vargust. Juba kord kinni püütud ja jälle vabadusse pääsnud kalad võivad aga saada võõra varanduse omavolilise kasutamise objektideks. Süü võõrais vetes omavolilises kalapüügis langeb ära, kui isik põhjendatult arvas, et temal on püügiõigus; seega süüdi mõistmiseks on tarvis tahtlus võõrais vetes omavoliliselt kalastada. Meie KRS-e kommentaatorid väidavad

katse kohta lakooniliselt: "Katse ei ole karistatav" /op.cit. lk.311/. Mis me üldiselt ütlesime omavolilise küttemise puhul omavoli kahest elemendist, s.o. seadusevastasusest ja kavesusest, see maksab samuti ka omavolilise kalastamise kohta, ja sellepärast siin seda enam ei korda.

4. Metsasüüteod. Metsa definitsiooni ei leidu meie KrS-s, ei leidunud seda meil ka kuni 1934.a. kehtinud end. vene Metsaseaduses. Riigivanema poolt dekreedina 16.mail 1934.a. antud Metsaseaduse pr.1 võime lugeda, et "metsaks ja metsamaaks loetakse käesoleva seaduse metsahoiu eeskirjade mõttes need väljastpool linnu ja aleveid asuvad maa-alad, mis kinnisvarade hindamisel hinnatud metsaks või metsamaana või mis Põllutööministri poolt määratud metsakasvatamiseks või kaitsemetsaks". Nii siis "maa-alad" muutuvad metsadeks, kas "kinnisvarade hindamisel" või Põllutööministri suval. Niisuguste väliste metsa olemusele võõraste momentidega opereerides ei jõua meie küll kunagi metsa definitsioonini, sest suva võimaldab ju meil väga mitmekesiseid objekte muuta metsaks. Me loobume selle mittesisulise definitsiooni kasutamisest, kuid kriipsutame temas paar-kolm sõna alla: metsahoid, metsakasvatamine ja kaitsemets, mis viipavad Metsaseaduse tekkimise põhjustele. Poinitski nimetab möödaminnes metsaks "enam-vähem suuremat metsikult kasvavat puude kogumit" /F. op.cit.lk.431/.

Me teame, et oli aeg, kus E.V. praegune maa-ala oli kaetud sedavõrd tihedate metsadega, et metsahoiust, metsakasvatamisest või kaitsemetsast ei võinud olla juttugi, vaid just vastupidi - oli tarvis metsa hävitada, ta pindala vähendada, et sellega suurendada põllupinda ja pidurdada kiskjate metsloomade siginevust, sest mets oli neile parimaks pelgupaigaks. Metsaomanikel

ei võinud olla mingisugust huvi metsa kaitsmiseks, sest metsa realiseerimise võimalused võrdusid nullile. Tuluallikaina nad võisid kõne alla tulla kui küttimiskohad ja mesilaste asulad. Ajad muutuvad; end. Vene riigile, kelle provintsiks muutub Eesti XVIII sajandi algul, on tarvis tugevat sõja- ja selle järele ka kaubalaevastikku. Peeter Suur likvideerib peaaegu täielikult eraomanduse metsade suhtes. Ühelt poolt ta keelab surmanuhtluse ähvardusel laevametsa raiumise mitte laevade ehitamiseks /riik võis aga oma sõjalaevade ehitamiseks vabalt raiuda laevaehitusmaterjali nii omast kui ka erametsadest!/, teiselt poolt aga käsib metsasaaduste hindade mahasurumise eesmärgiga raiuda võõrast metsa ja soovitab /! / minna metsavargusele "kompaaniatega, mil- listes oleks vähemalt 20 inimest" ja lubab takistamatult raiuda võõrast laevametsa eralaevade ehitamiseks. Et Peeter Suure re- latsioonid tabasid ka Eesti metsi, selles ei tule kahelda, sest eestlased olid juba vikingite ajastust tuntud julgete meresõit- jatena ja laevade ehitajatena. Suurmaaomanike sõbrana tuntud Vene keisrinna Katariina II seab uuesti jalule 1782.a. eraoman- duse metsade suhtes; ta seaduste põhilausete mõju kehtib edasi ka Eesti Metsaseaduses ja KrS-es /karistusraha, tasuraha jne./.

End.Vene 1845.a. seadustik suurendab tugevasti isiklikku vastu- tust peale rahatrahvi. Katariina II põhilausete alusel oli või- malik tarvitada isiklikku kinnipidamist metsasiütegede juures ainult kolmanda retsidiivi puhul. 1863.a. reformides peegeldu- vad sotsiaalsed motiivid. Püütakse tõestada, et tähtsuseta met- saraiumised ja ärastamised saadetakse korda harilikult väga vaeste inimeste poolt, keda sunnib selleks äärmine vaesus ja kellede võõra metsa omavoliline kasutamine piirdub peamiselt oma koduste tarvete rahuldamisega ja karistada neid selle eest

üheväärselt varastega, kes ajavad taga omakasu, pole õiglane.

See puht-rahatrahviline 1863.a. karistussüsteem sai terava kriitika osaliseks, mille põhitooniks oli väide, et erametsanduse huvid ei olevat tema läbi küllaldaselt kaitstud. Elu näitavat, et suurima arvu metsasüütegude subjektideks olevat mitte äärmiselt vaesed isikud, vaid metsaga hangeldajad, kellele oli väga kasulik maksta harukordadel rahatrahvi, kuna isiklik vastutus puudus ja suurem osa süütegusid jäi lihtsalt avastamata. Kriitika ei soovitanud tunnistada metsasüütegusid 1845.a. eeskujul varguseks, vaid pooldas seda, et neist loodaks deliktide grupp sui generis, võimalusega karistada küll tähtsusetu metsavargusi esimesel korral rahatrahaviga, kuid retsidiividel ja süütegu raskendavil oludel määrata arest või isegi vangistus. End. vene Riiginõukogu võttis need postulaadid omaks ja arendas neid järk-järgult 1882, 1888, 1892 ja 1903.a.a. seadustikes. Viimase, nõndanimetatud UNS pr.624-631 saidki meie KrS-e vastavate pr.pr.587-594 aluseks.

BES pr.1057, mis pärit ajastust, millal oli Eestis metsi veel küllaldaselt, lubab erametsa omanikul kasutada metsa piiramata. Selle paragrahvi järele võib igauks omast metsast raiuda nii koduseks tarbimiseks kui ka müügiks ehitus- ja muud metsamaterjali nii palju kui tahab; ajada tõrva ja tõkatit; põletada lupja, süsi või potast, kas oma tarveteks või teiste jaoks. 1934.a. Metsaseaduse pr.pr.7 ja 23 keelavad aga juba omanikul vabalt majandada metsa, mille suurus on üle 50 ha. Eesti metsad on tugevasti kannatanud Eesti iseseisvuse ajal üleraiumiste all ja käesoleva ajajärgu metsasaaduste kõrge hind välisurgudel võiks välja kutsuda erametsade spekulatiivse laastamise, mis vabalt võiks omakorda riivata Eesti ühiskondlikke huve.

Esitatud lühike ülevaade metsaseaduste ajaloolisest arengust ja seda mõjutanud majanduslikest tegureist oli tarvilik selleks, et põhjendada võõra varanduse omavolilise kasutamise deliktide sui generis alaliigi olelut, mida meie tunneme metsasiütegu- dena ja mida tuleb praegugi veel teravalt eraldada vargusest. Kuid metsade laastamisel või hävinemisel tuleb kätte ka Eestis kord aeg, kus igat võõra metsa omavolilist kasutamist hakatakse kvalifitseerima vargusena, nagu seda teeb juba inglise seaduse- andlus. Meie KrS sammubki otseteed sinna poole, sest ta karistab juba võõra metsa omavolilise kasutamise raskemaid juhtumeid mitte rahatrahviga, vaid süüaluse isikliku kinnipidamisega.

Võõra metsa omavolilise raiumise subjektiks võib olla iga isik, isegi metsaaluse maa omanik, kui mets kuulus teisele isikule seaduse või lepingu põhjal /näit. ostu-müügilepingu alusel/ /Saarmann ja Matto/. Tagantsev räägib abstraktsemalt: "omavolilise raiumise subjektiks võib olla nii isik, kellel täielikult puudub raiumisõigus tähendatud metsas, kui ka isik, kellel on see õigus, kuid kes on selle piirest üle astunud, s.o. teadlikult ja tahtlikult raiunud metsa üle lubatud määra". /T.op.cit.lk.1368/

UNS pr.625 /resp.KrS pr.588/ leidub punkt 3, mis keelab omavolilise metsaraiumise üle lubatud määra, või metsasaaduste valmistamise üle lubatud määra; venekeelne tekst lubab seda kroonumetsades kuni 10% ulatuses määratud normist. Tagantsev vaidleb üldse selle punkti seadusse sissevõtmise vastu. Ta väidab põhjendatult, et see on ainult üksikjuhtum ja et ega siis kõiki üksikjuhtumeid saa paigutada seadusse. Kui selle punkti sissevõtmist venekeelsesse originaali põhjustas asjaolu, et UNS teeb vahet era- ja kroonumetsade vahel ja lubab kroonumetsas kuni 10% üle raiuda, siis selle punkti sissevõtmiseks meie KrS-sse puudus igasugune

alus, sest meie KrS ei tee vahet kroonu- ja erametsade vahel selles küsimuses. Meie KrS ainult võidaks, kui eelolevail kodifitseerimisel pr.588 p.3 täielikult maha kustutataks, sest juuriidilist tarvidust selle järele ei ole.

Võõra metsa omavolilise kasutamise objektiks on ainult puud kui taimed, millel on puit; järjekult siia hulka kuuluvad ka põõsad; ei kuulu aga siia rohttaimed. Puud-põõsad peavad olema algelises, metsikus seisukorras ilma inimeste kätetöö-kultuuri jälgedeta./Puu mõiste hõlmab siin puud tervikuna kõigi ta üksikute osistega koos, mille hulka kuuluvad puutüvi, puujuured ja puuksad./ Ülesseatud nõudele vastavad puud-põõsad metsas /metsa kohta "Metsasiüütegude alguses/, puud kui looduse anid, maapinna loomulikud taimed. End.Vene Senati seletuse järgi /1903.a. Nr.31, Galki; 1871. Nr.1414, Golubov; 1878, Nr.7, Požidajev; 1886, Nr.47, Kelčanov/ ka üksikud puud /resp.põõsad/, mis kasvavad heinamaadel või põldudel, kuna istutatud puud või metsikult kasvavad puud aedades, talude piiridel, teeäärtes ja kalmistuil siia ei kuulu.

Meie KrS-e kommentaatorid ei nõustu ülalesitatud end.Vene Senati seletusega, kuid nad raiuvad liiga kategooriliselt ja laakooniliselt ilma pikemate põhjuste ja seletuste esitamiseta: "samuti on vargus igasuguse puu raiumine ja riisumine väljaspool metsa" /Op.cit.lk.312/. Aga heinamaal kasvavad puud, kui neid ekspuuteeritakse metsana?

Tagantsev nõuab ka küll, et puu asuks kõigepealt võõras metsas: "sest ainult metsad on loomulikud puude taimelavad ja kogud, sellepärast võõra puu täkkimist või ärastamist, mis asub väljaspool metsa, tuleb kohelda mitte kui võõra varanduse omavolilise kasutamise sui generis süütegu, vaid kui harilikku rikumist, omastamist või riisumist" /op.cit.l365/; kuid ta seletab

ja põhjendab, mispärast on see nii. Puu kui võõra varanduse omavolilise kasutamise sui generis süüteo objekt on määratud ekspluateerimiseks; on aga puu olelule määratud mõni muu ülesanne või siht, siis ei ole puu enam võõra varanduse omavolilise kasutamise sui generis süüteo objekt, vaid ta raiumist-rikkumist tuleb kvalifitseerida harilikus omastamise, rikkumise ja riisumise süütegu- de korras. Metsapuid kasvatatakse ekspluateerimiseks, parkides, aedades, põllul, teeveertes jne. olevaid puid aga mitte raiumi- seks, vaid seismiseks, piirimärkideks, varjuandmiseks, maastiku elustamiseks jne. /T.op.cit.1373/. Kui nüüd aasal kasvavad ka- sed on määratud mahavõtmiseks küttepuudena ja neid keegi on raiu- nud või täkkinud, siis on see võõra varanduse omavolilise kasuta- mise sui generis süütegu; on aga aasal kased kasvatatud selleks, et nad annaks varju, et kevadine päike ei kõrvetaks rohujuuri ära, tähendab - nad on kasvatatud seismiseks, mitte aga maharaiu- miseks-ekspluateerimiseks ja seega on nende ärastamine vargus, raiumine-täkkimine ilma äraviimiseta - võõra varanduse rikkumine, mida tuleb karistada harilikus korras.

Niisiis süüteo objekti, milleks oli eelpool-määritletud puu, mitte aga subjekti ega teoviisi poolest erinevad võõra varan- duse omavolilise kasutamise sui generis süüteod sõsarsüütegudest, s.o. rikkumistest, omastamistest ja vargustest. Kõne all oleva süüteoliigi objekti lähemaks piiritlemiseks peatume veel pisut metsa mõiste juures, kasutades selleks peamiselt Tagantsevi vaa- teid.

Ka T. ei ole leidnud metsale lühidat-tabavat definitsiooni, ta on samuti kui teisedki ülalpool-tsiteeritud autorid sunnitud tarvitama metsa määritlemiseks kirjeldust. Metsa mõiste alla pai- gutab T. igasuguse tähelepanuvääriva juurtel seisva puude kogumi,

mida võib tarvitada kütteks, ehitusmaterjaliks, metsasaadusteks või puutööstuse materjaliks; see erineb viljapuude kogumist, mida tarvitatakse puuvilja kasvatamiseks /viljapuuaed/; see erineb ka puude kogumist linnas, külas ja mõisas, mida tarvitatakse puhkepaikadeks /pargid, skväärid, puiesteed/.

Meie Metsaseaduse pr.1 ei tee vahet selles, kas mets on kasvanud metsikult, külvatud või istutatud, samuti pole metsa määrandamiseks tähtis, mis seltsi või liiki puudest ta koosneb, kas leht- või okaspuudest, leppadest või tammedest, kuuskedest või lehistest - ta jääb ikka nim. paragrahvi alusel metsaks, mis oma ürgkujus pole mitte rikkumise ja riisumise, vaid sui generis metsasüütegude objektide kogum.

Võõras metsas, s.t. mitte süüalusele kuuluvas metsas ... See väljend tähistab kahte suuna mõistet: 1/ maad, mille peal kasvab mets ja 2/ metsa ennast. Maaomandi-õigus kõrvaldab seadusevastasuse ja omavoli maasaaduste, k.-o. juhul metsasaaduste kasutamises. On meil tegemist condominiumiga ja on seal metsakasutamine üldine, siis võib ühe kaasomaniku teguviis, kui ta riivab teiste kaasomanike huve, sattuda kriminaalkaristuse alla. Meie KRS, nagu ülalpool juba kord möödaminnes mainisime, samuti ka Metsaseadus /pr.236 ja t./ ei tee metsasüütegude puhul vahet metsa peremehe isikus - on see riik, omavalitsus või eraisik. Ühtlaselt karistab ta omavolilist kasutamist nii riigi, omavalitsuse kui ka erametsades.

Teisest küljest ei ole metsakasutamiseõigus alati seotud maaomandiõigusega; näiteks ostes metsa maharaiumiseks, kasutame seda kui vallasvara ostu-müügilepingu põhjal; või jälle meil võib olla õigus kasutada metsa eralepingu või servituudi põhjal. Sääraste õiguste olelu kõrvaldab omavoli elemendi metsakasutamisest,

seni kui meie tegutseme oma õiguste piires, kuid üleastumisel neist piirest sattume omavolilise kasutamise valda. Järelikult tuleb igat juhtumit arutada eraldi ja selgitada täpselt eriõiguste olelu. Piiramata metsakasutamissoiguste olelul on igasugune "võõra maa peal kasvavate puude täkkimine, koorimine või muud viisid" seaduslikud, kuid seadusevastased on teod, millede sooritamiseks puudus õigus /KrS pr.588 p.6 ja 4/.

Ülalpool ütlesime, et võõra metsa omavolilise kasutamise objektiks võib olla ainult puu /resp.põõsas/ või selle osised /arv ei ole tähtis ega seaduses määratud!/, mis kasvab metsikult võõras metsas ja mille eraldamiseks maapinna küljest ei ole tarvitatud veel inimeste kätetööd; siia kuuluvad: 1/ juurteil seisvad puud, nii kasvuvõimelised kui ka kuivad; 2/ tormi või mõne teise loodusjõu poolt murtud puud ja 3/ loodusjõudude läbi maapinnast lahutatud, kuid väljaspool metsamaterjali valmistuskohti või hoiuladusid lamavad, s.o. kogumata puud, lamapuud või nende osad, oksad.

Siinkohal ei saa nõustuda KrS-e kommentaatoritega, kes loevad viimaste hulka kuuluvaks ka haod: "Samuti tuulemurtud puud või lamapuud või nende osad /näit.haod/" /S.-M.op.cit.lk. 312/. Sõna "hagu" ei tähenda mitte kunagi puuosa, vaid inimeste poolt käsitsi valmistatud produkti. Haod tehakse-kõidetakse mitte ainult puukstest, vaid ka nii kasvu kui ka jämeduse poolest väiksemaist puist. See häiriv järgnevaga vastolus olev märkus tuleks kustutada, sest puu /ka selle osa/, mis on inimeste kätetöö /resp.masina/ läbi maa küljest eraldatud, mille väljatöötamiseks on tarvitatud inim- või masinajõudu, ei saa enam olla omavolilise kasutamise objektiks, vaid selle vägitamist kvali-

fitseeritakse kui vööra vallasvara in corpore rikkumist, omastamist või riisumist.

Mis on ülalpool öeldud omavolist ja tahtlusest /otsest ja kaudsest/, on kõik maksev ka omavolilise metsas kasvavate taimede puude kasutamise kohta; kasutamisesiht pole tähtis; ei ole tähtis, kas süüalune tahtis omastada või rikkuda puud, vaid küllalt on sellest, kui süüalune tunnistatakse süüdi selles, et ta saatis korda teo, mille sooritamiseks temal tema enda teada ei olnud õigust ja ta otsese või kaudse tahtlusega kahjustas omanikku. Seadusevastastus on kõrvaldatud, kui süüalune põhjendatult või heausuliselt arvas, et temal on õigus metsaraiumiseks või kui ta tegutseb metsaomaniku huvides. Majanduslikuks otstarbeks - kütteks rendimaa peal kasvavate puude raiumine rentniku poolt ei moodusta pr.587 teekooseisu /R-k. seletus 1936.a. Nr.282 - Elfriede Vaino asjas/.

Vööra metsa omavolilise raiumise tegu seisab puu eraldamises maapinnast igasuguse tegevuse ja vahendite abil. Teo koosseis on teostatud momendil, millal süüalune hakkab vöörast metsa ekspluateerima; ehkki ta veel ei ole jõudnud sellest mingisugust eemust kasundada, näit. kui mahavõetud puud jäid metsa.

Metsa ekspluateerimine võib olla omakasupüüdlük või mitte. See avaldub 1/ puu langetamises, raiumises, rikkumises eraldamisega maapinna küljest ja selleta ning laastamises; 2/ metsiku puu haaramises omastamise sihiga; 3/ metsasaaduste ja -tehiste /lookade, jalaste jne./ pälvimises ja 4/ seadusevastaseis tehinguis, mille sihiks on omavoliliselt pälvitud puu, metsasaadus või metsatehis. Meie KrS-e kommentaatorid väidavad küll, et katse ei ole karistatav, kuid Tagantsev omis kommentaaries nõuab karistust isikule, kellele viibimine vööras metsas tekitab kahtlust selles, et nad võivad hakata seda ekspluateerima ja samuti isikuile, kes ei

täida formaalseid nõudeid, mis on tarvilikud lubatud ekspluateerimise kontrollimiseks.

Metsa raiumise all tuleb mõista mitte üksnes igasugust juurtel seisvate puude eraldamist maapinnast kiini, kirve ja sae abil, vaid ka lõhkainete abil ja lihtsat üleskitkumist kätega. Samuti tuleb raiumise alla mahutada puu küljest ta osiste eraldamine.

Kui omavolilised metsaraiumised sooritatakse mitme isiku poolt - ühed kihutavad, teised aitavad kaasa, kolmandad raiuvad jne. - , siis tõmmata piire ja hinnata iga üksiku osavõtja süüteo raskust ja suurust pole sugugi nii kerge ja igakord isegi võimalik; sellepärast KrS pr.587 viimane lõige lubab kõiki süüteost osavõtjaid - kordasaatjat, kihutajat ja kaasaaitajaid - karistada paragrahvis ettenähtud tegude eest ja selles nimetatud alustel.

KrS pr.pr.587-589 avaldatud karistusmäärad metsasüütegude kohta, võrreldes teiste paragrahvide sanktsioonidega, on omapäraselt konstrueeritud. Esimesel pilgul paistab isegi, nagu oleks rikutud põhimõtte *eadem non bis*, sest iga nim.par. määrab süüteo eest "kolmekordse" karistuse. Kõigepealt karistus kas Kr.100-300 rahas või vangimaja kuuest kuust kuni ühe aastani, mida määratakse KrS üldosa ja nim.paragr.eriti mainitud retsidiivide ja osavõttude kohaselt. Teiseks mõistetakse süüdlaselt tasuraha metsamajanduse kapitali kasuks omavoliliselt raiutud, rikutud või kõrvaletoi metatud metsamaterjali või metsasaaduste või seadusevastaselt valmistatud metsasaaduste kahekordses väärtuses trahvitaksi järgi. Ja kolmandaks metsaomanik saab tagasi kas süüdlase kulul omavoliliselt raiutud või kõrvaletoi metatud metsamaterjali või

süüdlane peab tasuma temale samade metsamaterjalide või -saaduste hinna trahvitaksi järgi.

Ei ole põhjust oletada, et süüd kõrvaldav äärmine hädatarvilikkus, sundimine jne. ei oleks üldistel alustel mitte kohaldatav ka metsasüütegude kohta, kuid Krs leiab siiski tarvilikuks tuua pr.594 metsasaaduste erilise omavolilise kasutamise juhtumi teekäigul, mis tekkinud vajadusest sõiduabinõude parandamiseks. Nii siis omavoliline metsakasutamine ei ole karistatav, kui ilma sõiduki parandamiseks vajalise metsa raiumiseta ei saa edasi liikuda; kui aga sõidukit võinuks parandada teiste abinõudega, siis pr.594 kohaldatav ei ole.

S.-M. Krs pr.594 kommentaaris leidub lause: "Oluline on ka ilma säärase loata metsakasutamise vähetähtsus /faktiküsimus/" /Op.cit.lk.316/. Mis kommentaatorid tahtsid sellega ütelda, on arusaamatu. Ega ometi, et vähetähtis omavoliline metsakasutamine pole üldse karistatav? Kuid miks siis just pr.594 juhul säärane märkus? Pr.-st 594 ei saa küll kuidagi "välja lugeda" ülalpool oletatud mõtet. Samuti pole ka Tagantsevi kommentaaries leida midagi sarnast ülalpool-tsiteeritud lausele.

Iga isik, kes viibib vööras metsas mõjuva põhjuseta läbi-sõiduteelt kõrval ja kellel on kaasas metsaraiumise- või veoriistad metsamaterjali väljavedamiseks, karistatakse rahatrahviga mitte üle kümne krooni. See Krs pr.593 ei taga mitte niivõrd vööra varanduse omavolilist kasutamist /ei saa ju viibimist vööras metsas lugeda vööra metsa omavoliliseks kasutamiseks - puudub eemuste kasundamise moment/, kui püüab kõrvaldada vööra metsa omavolilise kasutamise katseid nende idus. Paragrahv otse presumeerib, et iga isik on süüdi ülalesitatud asjaoludel ja ainult mõjuvate põhjuste /eksimine teelt, eksimine koha suhtes jne./ esitamine

võib päästa süüaluse karistusest. Sellega lõpetame metsasüütegude osa, ehkki jääb lähema vaatluse alla võtmata omavoliline käitiste /telliskivitehaste jne./ ehitamine võõrasse metsa ja raamatupidamise sundmäärustest mittekinnipidamine saeveskis, - põhjusel, et need süüteod lahendatakse samatüübiliste süütegude eeskujul.

5. KrS pr.595 oma 9 punktiga on sedavõrd laiali valgunud, et otse võimatu on leida ta sisule üldpealkirja; siit leiame võõra maa pealt metspuuvilja korjamise ja mätaste lõikamise keelu ja et loomade omavoliline karjatamine võõra maa peal on trahvitav jne. Sellepärast ei jää siin muud üle kui vaadelda süütegudena igat punkti eraldi, ühtlustades aga vaatlust, kus see vähegi võimalik üldmõistete ühtumisel.

Olgu alguses tähendatud, et nim.par. süütegude subjektiks võib olla iga isik, inclusive ka maa-ala peremees, kui ta maa-ala on läinud lepingu või seaduse põhjal teisele isikule kasutada.

Punkt 1 loeb alul üles maa peal kasvavaid vilju, mida ei või teadlikult peremehe keelu vastu korjata, nagu metspuuvilja, metsmarju ja seeni, kuid lisab samas juurde ka abstraktse mõiste: "või muid asju, mis peremehele võivad tuua kasu". Tagantsev seletab muid asju nii: "sipelgamune, metsmesilaste mett jne." "Ei ole oluline, kas peremees neist tegelikult kasu ammutas või mitte" - täiendavad Saarmann ja Matto. Kasutamine peab olema omavoliline - peremehe keelu vastane; keeluks piisab ümbritsevast aiast või kirjalikust keelust paberil, laual või muul esemel.

Punkt 2 räägib väljakaevatavatest asjadest kui maapinna osistest, mis ei ole temast veel lahutatud ja mida tuleb teravalt eraldada samadest maapinna osistest, mis on juba välja kae-

vatud. Teise isiku poolt töö läbi okupeerituina moodustavad nad varanduse in corpore ja ei ole enam võõra varanduse omavolilise kasutamise objektid, vaid nende riisumist ja omastamist karistatakse võrdselt hariliku vargusega. Siia kuuluvad väljalõigatud mättad, väljakaalutud kivid ja väljakaevatud liiv, savi või muud väljakaevatavad asjad, samuti ka põllule veetud sõnnik, ka hunnikuis, ilma laiali laotamata. Ei ole aga ülalpool-loetletud asjad veel maapinnast töö abil lahutatud, vaadeldakse nende haaramist ja omastamist mitte kui riisumist, vaid kui harilikku võõra varanduse omavolilist kasutamist.

Edasi järgnevad üksikud invasioonijuhtumid teisele isikule kuuluva erandlikku maa- ja selle saaduste kasutamise õigusse. Kui meie ülalpool mitmel korral rõhutasime, et võõra varanduse omavolilise kasutamise süüte objekt peab olema loomulikus, metsikus seisukorras, siis siin on meil erandina tegemist kultiveeritud, mõnikord isegi inimeste poolt täiskülitud või istutatud objektidega. Need juhtumid võib jagada nelja gruppi: 1/ omavoliline käimine või sõitmine läbi võõra kultiveeritud maa-ala /Krs pr.595 p.5/; 2/ omavoliline karjaajamine läbi võõra aasa või nurme, või karjatamine võõral maa-alal /m.par.p.6 ja 4/; 3/ omavoliline kivide, prügi, raibete või mustuse vedamine võõra maa peale /m. p.3/ ja 4/ omavoliline võõra kultuurtaimede vilja haaramine, mis seisab juba võõra vallasvara in corpore riisumise piiril /Tagantsev/.

Tagantsevi grupeerimise järele asuvad p.5 käsitletud süüteod - omavoliline käimine-sõitmine üle võõraste kultiveeritud maa-alade - eelpool punktis 3, mis käsitleb kivide, prügi ja mustuse omavolilist vedamist võõrale maa-alale. Kui see grupeerimine oli õigustatud vene УГОЛОВНОЕ УЛОЖЕНИЕ kohta, siis Eesti

KrS punktile 5 on novelliga antud palju laiem ulatus, mis teeb grupeerimise aluse - minimaalse kahju - laialt vaieldatavaks. Meie KrS p.5. on võetud novelliga keelu alla peale heinamaa ja põllu veel viljapuu- või aedviljaaed, noormets ja metsamisele jäetud raieestik, kuna Vene UNS viimaseid ei tunne. Kuigi mitte iga omavolilist käimist-sõitmist üle võõra maa-ala ei karista positiivne õigus, vaid ainult käimist-sõitmist üle majanduslikult tähtsamate üksuste, on see keeld siiski küllalt laialdase mahuga. Noormets, metsamisele jäetud raieestik ja viljapuu- või aedviljaaiad ilma aastaaegu, saagi koristamist nimetamata lubab järeldada, et sõidu- ja läbikäigukeeld üle nimetatud majandusüksuste on absoluutselt kehtiv nii suvel kui ka talvel. KrS keelab käimise-sõitmise üle võõra aasa enne heinategemist ja üle võõra nurme enne lõikuse korjamist, s.o. aegadel, kunas aasad on kaetud rohuga ja nurmed viljaga, seega sesooniline keeld, mitte absoluutne. Ei saa aga nõustuda Tagantseviga, kes väidab, et keelatud on sõita üle võõra aasa siis, kui see on " ПОКРЫТ НЕСКОШЕННОЮ ТРАВЮЮ ", aga kui rohi on maha niidetud, siis, tähendab, võib käia ja sõita See pole aga vastuvõetav, sest käimine-sõitmine üle võõra loo, eriti niiske heinamaa pinnal on veel kahjulikum kui üle kasvava rohu: rohi võib veel üles tõusta, kuna aga porisse-mutta sõidetud-sõtkutud rohi jääbki sinna, on raskesti riisutav ja ka kõlbmatu loomade toiduks. S-M. lakooline lause "enne saagi korjamist" on seepärast õigem. /T.op.cit.lk.1378; S-M.lk.317 p.5/. Imelikul kombel ei räägi S-M. oma kommentaaries midagi meie KrS pr.595 p.5 algusest, s.o. novelli-osast. Ega ometi mitte sellepärast, et see on eesti novell ja et vene literatuuris pole seda käsitletud, kuna nim. novelli-osa just nõuabki tõlgendamist, kas või sõidu-läbikäigu keelu ulatuse suhtes eriaastaagadel.

Omavoliline karjaajamine läbi vööra maa-ala või vöörale maa-alale on karistatav ka siis, kui saak on aasadelt-nurmedelt juba ära koristatud. KrS pr.596 laiendab jalakäimise, sõitmise ja karja läbiajamise keelu ka vööra viljapuu- ja aedviljaaia, heinamaa, põllu, metsa ja karjamaa peale, mis piiratud taraga või kraaviga või kui neist läbikäigu ja -sõidu keelu märgid on tehtud teatavaks süüalusele. Omavoliline kariloomade või lindude karjatamine vööral maa-alal on absoluutselt keelatud, aasta-aegu ja majanduskultuuri arvestamata. Karistada saab süüalust kriminaalkorras ainult siis, kui ta omavoliliselt keeldkarjatas loomi vööral maa-alal; on aga loomad ise, omapead läinud tõkkeid purustades või selleta vöörale maa-alale ja seal kurja teinud, siis võib sellele järgneda ainult kahjukannataja tsiviilhagi vastavalt karja poolt tekitatud kahju suurusele; kuid KrS pr.595 p.8 tuleb kahjukannatajale jälle kohe appi, niipea kui süüalune on vööral maa-alal söömisele kinni aetud kariloomi või linde omavoliliselt ära viinud või ära ajanud.

Et mitte asjata korrata ülalpool ettetoodud vööra varanduse omavolilise kasutamise tundemärke, ütleme veel lühedalt käesoleva KrS pr. p.9 kohta, et selles peale muu eksisteerib kaks olulist nõuet, mida tuleb selle rakendamisel kogu aeg teravalt silmas pidada. 1/ Vili, aedlilled, puuvili, aedvili või muud kültised või istutised olgu nopitud või korjatud vöörast viljapuu või aedviljaaiast, põllult või külvatud heinamaalt tähtsusetul määral /faktiküsimus/. Kohtul tuleb igakord lahendada tähtsusetuse küsimus, seadus on lakooniline ega piiritle lähemalt ega avalda konkreetselt, mida ta mõistab tähtsusetuse all; järeltuleb igakord väljuda käibehuvideest, et fikseerida, mis on tähtsusetu ..., 2/ punktis 1 loetletud objektid olgu nopitud või korja-

tud mitte edasimüümiseks, vaid noppija enese või mõne teise isiku /ka looma! / äratarvitamiseks; need võib ära tarvitada ka pärast teo kordasaatmist ja teises paigas. Tähtis on seejuures, et noppija või korjaja ei kasundaks sellest teost eemusi, vastasel korral tuleb kohandamisele KrS pr.548.

6. "Maa-ala omanikule ei kuulu mitte ainult maapind, vaid ka ruum, mis asub selle /maa-ala D.O./ kohal õhus, samuti tema /maa-ala D.O./ sisemusse suunduv ja peale selle kõik väljakaevatav, mis sisaldub viimase kihtides" - nii deklareerib küll BES pr.877, mida täiendab veel pr.882: " mineraalid, metallid ja üldse kõik maapõuevarad". Kuid riigi eriliste majandus- ja finantshuvide tõttu võib nimetatud maapõuevarade ekspluateerimine sündida ainult Majandusministeeriumi loal. Üksikasjalikult lahendab maapõuevarade ekspluateerimise küsimusi meie Mäeseadus /RT Nr.30 - 1927, art.17; RT Nr.92 - 1932, art.714 ja RT Nr.94 - 1934, art.755/.

Sama, mis on öeldud KrS pr.595 p.2 puhul, on kohaldatav ka KrS pr.595² kohta: maapõuevarad peavad olema välja kaevamata jne. - vastasel korral muutub nende kasutamine äriliseks otstarbeks varguseks. Süü - otsene või kaudne tahtlus, kuid katse ei ole karistatav. Peale isikliku karistuse - kuni kuue kuuni vangimaja - peab süüalune maksma veel tasuraha mineraalvara kahekordses väärtuses, kuid kelle kasuks läheb tasuraha, kas maa-ala omaniku või riigi kasuks, sellest vaikib seadus.

2
KrS 522 p.42

7. Sellega lõpetame KrS peat.36. võõra kinnisvara omavolilise kasutamise vaatluse ja asume analüüsima nimet. peatüki ainsat paragrahvi, s.o. pr.597., mis käsitleb võõra vallasvara omavolilist kasutamist. Enne sisulist arutlemist olgu alguses kohe

tähendatud, et selle paragrahvi tõlge vene keelest on komisjonil küll äpardunud ja paragrahvi sisu ei vasta seetõttu seaduseandja taatele. N.Ringkonna kohtust kogutud andmeil kohaldatakse seal seda paragrahvi venekeelse originaali, s.o. UNS pr.635 järgi.

„Isikut, kes toimetab võõra vallasvara panti- või hoiulevõtmist, või ta selli, kes süüdlane sarnase varanduse omavolilises kasutamises varanduse peremehele kahjuks või selle varanduse kasutamiseks väljaandmises, karistatakse: arestiga mitte üle kuue kuu” - nii KRS pr.597 tekst. Esiteks see tõlge pole üldse eestipärane ja teiseks selles tõlkes esinev sõna "toimetab" ei tähenda vene keeles kunagi заниматься, vaid совершать, исполнять; заниматься aga on eesti keeles tegelema, ametina pidama - ja siit siis ka mainitud par. tõlke ja sisuline viga. Par. eestikeelsest tekstist võib välja lugeda, et igauks, kes kord /ka juhuslikult!/
minevikus toimetab võõra vallasvara panti- või hoiulevõtmist /nüüd aga seda enam ei toimetab!/
ja kui ta ise või ta sell /tingimata peab ka eesti pandivastuvõtjal olema "sell - приказчик!/
omavoliliselt kasutas seda panditud vallasvara varanduse peremehe kahjuks jne. ... satub karistuse alla arestiga kuni kuus kuud. Tegelikult pole asi sugugi nii! Venekeelse originaali *занимать* tulnuks tõlkida "tegeleb" ja veel juurde lisada "kutseliselt või äriasjana", siis ei olnuks komisjoni liikmeil pärast tarvidust kommentaaries paragrahvi teksti sisu piirata: "iga isik, kes kutseliselt, äriasjana, võõra vallasvara panti- või hoiulevõtmist toimetab /S.-M.op.cit.lk.318/". Allpool käsitleme mainitud par. ta venekeelse originaali järele.

Võõra vallasvara omavolilise kasutamise subjektiks võib olla nii isik, kellel puudub igasugune õigus kasutatava varandu-

se peale, kui ka isik, kellel on selleks õigus, kuid mille pii-
rest ta on üle astunud. Üldreegli järele loetakse kannatanu hu-
vid mõlemal juhtumil küllaldaselt kaitstuks tsiviilhagi esitamise
õiguse andmisega. On aga omavoliline kasutamine muutunud võõra
vallasvara rikkumiseks või ärastamiseks, siis kohaldatakse neil
juhtumel arusaadavalt ka vastavaid riisumist ja rikkumist karis-
tavaid paragrahve.

UNS pr.635 /resp. peaks ka KrS pr.597/ kohaselt võivad
nimet. süütegude subjektideks olla ainult need isikud, kes pro-
fessioonina, elukutsena, äriajajana tegutsevad panti- või hoiule-
võtmise alal, kuna kõikide teiste, s.o. juhuslike panti- või
hoiulevõtjate suhtes, ei ole see paragrahv mitte kohaldatav, ja
nende poolt sünnitatud kahju heastatakse tsiviilkorras. Ei ole
tähtis, kas süüalusel on avalik pandimaja /ka erapandimaja/, mi-
da ta kasutab omandiõiguse alusel, või on ta seal rentnikuks või
palgaliseks juhatajaks, või ajab ta oma äri salaja, kas omas era-
korteris või spetsiaalruumes, - süüdi on ta ikka ühtviisi, kui
ta omavoliliselt kasutab võõraid panditud asju.

Süüteo objektiks on igasugune panditav või hoiuleantav
võõras vallasvara, mida saab kasutada ja temast eemusi kasundada
ja mistõttu selle vallasvara väärtus langeks peremehe kahjuks.
Sellepärast ei saa lugeda kriminaalsüüteoks KrS pr.597 alusel
panditud taskukella tarvitamist pandi vastuvõtja poolt muidugi
nii kaua kui pandi peremehele ei ole tekkinud kahju. Täiesti ots-
tarbetu ja arusaamatu on KrS-e kommentaatorite viibe võõra val-
lasvara omavolilise kasutamise objekti suhtes KrS pr.548 objek-
tile. Kordame veel lõpuks, et võõra vallasvara omavolilise kasu-
tamise süüteo oluliseks osiseks on kahjusünnitamine panditud val-
lasvara omanikule, - pole kahju sünnitatud - ei ole ka alust ei
kriminaal- ega tsiviilhagiks.

Tegevus seisab pandiks- või hoiulevõetud vallasvara omavolilises kasutamises pandiks- või hoiulevõtja poolt või edasiantmises kasutamiseks kolmandale isikule. Süüteo koosseis on teostatud kahjustava tegevuse algamisega. Küsimus, kas kahju on üldse tekkinud ja ka selle suurus tuleb kohtul igal üksikjuhtumil eriliselt tuvastada, ja sellepärast on täitsa loomulik, et katse ei ole karistatav ja et süüks loetakse tahtlus ja ka ettevaatamatus.